

“Əzəli bir, sonu bir” olanlar...

Mükəmməl sufi şeiri budur:

Bu dünya bir qərib yerdi,
Əzəli bir, sonu birdi,
Ölüm ən gözəl şerdi
Onu da yaza bilmirəm.

Bu, professor **Tofiq Hacıyevin** “Yeni ədəbiyyat yaranır” adlı məqaləsindən götürülmüşdür. Tofiq müəllim çağdaş ədəbiyyatımızda təsəvvüf şeirinin ənənələrini araşdırarkən ən yaxşı nümunə kimi şeirləri ilə mətbuatdan tanış olduğu gənc şair Mehdi Calalın yaradıcılığına müraciət etmiş, onun şeirlərini təhlil etmiş, qiymət vermişdir.

Sufilər qəlblərində Allah sevgisini yaşadırlar. Ən uca və sonsuz sevgini Ona aid edirlər. Bütün sevgilər bu Uca Sevgidən qaynaqlanır. Vətən, yurd, millət sevgisi, ata-anaya, ailəyə, övlada olan sevgilər onun davamıdır. Mehdi Calalın şeirlərində bunu duymamaq, hiss etməmək mümkün deyil. Özü dediyi kimi “Bu dünya sevgi görküdü.” Yəqin ona görə ki, gözünü açandan ağzı dualı anasının həzin, zümmümaylə dediyi bayatılarını eşidib, atasının halal çörəyi

ilə boy atıb, kamala dolub. İman ruhlu, həzin
şeiriyət anasından, halallıq, mübarizlik, atasın-
dan, xeyir-dua hər ikisindən ona miras qalıb.
Demək olmaz ki, bu xətt onun şeirlərində qəm,
kədər, pessimizm ifadə olunmasına şərait yara-
dır, əksinə onun pœeziyasında özünəməxsus
sərtlik, döyüşkənlik ruhu var.

Sağımın solumdan fərqi var axı,
Qılıncın qolumdan fərqi var axı:
“Ölüm”ün “Olum”dan fərqi var axı:
Məni qoymursunuz şair olmağa.

Şeirdəki mısralar xalq dastanlarımızda
qəhrəmanların döyüşqabağı deyişmələri ilə səslə-
şir. Burada rəqib, düşmən tərəf görünmür.
Onun ünvanını özü nişan verir:

Anamın qəbrinə güllə atanlar!
Mənim daş səbrimə güllə atanlar!
Uzaq səfərimə güllə atanlar,
Məni qoymursunuz şair olmağa.

Mehdinin doğulduğu bölgə təbiətinin
gözəlliyi ilə seçilən yurd yerlərimizdəndir. Şai-
rin yurd ünvanlı, həsrət dolu şeirləri ümid üstə
köklənmişdir.

Yamac qalxdım, düzən keçdim, yal
aşdım,
Könlüm uman çox yerləri dolaşdım.
Hər ötən gün sinəm üstədən yol açdı
Dönəcəyəm, dönəcəyəm o yurda.

Və ya

Yurd yerində daş üstə daş qoyanlar
Dönəcəyəm, dönəcəyəm o yurda.

Amma onun üçün Vətən təkcə dünya işığına göz açdığı yalçın qayalı, zirvəsi dumanlı dağların, şaqraq şələlələrin, buz bulaqların, əlikli-kəklikli yamacların, laləli, çiyləkli düzlərin arasından boylanan dağ vüqarlı oğulları və bə-növşə duruşlu qızları ilə secilən indi həsrət-həs-rət yollara boylanan Başarat kəndi, Qubadlı ra-yonu deyil, “Yarısı da yarım-candı” dediyi və ta-rix boyu olanları düşünə-düşünə “qeylü-qallı” dünyada taleyinə öz körpə balasitək yanıb-ya-xıldığı o taylı, bu taylı böyük Azərbaycandı.

Son anında qəlpələrim ağlayar,
Ucalarım, təpələrim ağlayar.
Bu tufanda ləpələrim ağlayar
Bölünməzdi Azərbaycan, bölünməz!

Professor **Tofiq Hacıyev** onun əksər şeirlərini oxuduğunu qeyd edərək yazır: “Mehdi Calalın imzasını 90-cı illərdən mətbuatımızda müntəzəm izləyirəm. O, müxtəlif mətbuat orqanlarında, xüsusi ilə “Ədəbiyyat”, “Mədəniyyət”, “Rezonans” kimi nüfuzlu qəzetlərdə “Ulduz”, “Cahan”, “Azərbaycan” kimi sayılan jurnallarda çap olunub. Mehdi Calalın şeirlərinə gənclik almanaxlarında da rast gəlirik. Mən bu gənc şairin 50-dən çox şeirini oxumuşam. Bu şeirlər yetkin düşüncənin, aydın bədii üslubun, yüksək poetik zövqün məhsullarıdır. Hansı mövzuda yazır-yazsın, həyat həqiqətinə və oxucu zövqünə hörmət bəsləyir. Şeirlərində bu misranın doğruluğuna şahid oluruq: “Doğulandan haqq gəzirəm”. Şair dünyanın bədii dərkini cəmiyyətin gözəlləşməsinin şərtlərindən bilir və dünyanın bədii təhlilinə cəhd edir. “Bəlkə bu dünya yuxudu, Bəs niyə yoza bilmirəm”. Şair məharətlə cəmiyyətin ziddiyyətlərini misralarının emosiyasına köçürür. Ona görə də şeirlə-

rində fəlsəfi suallar bədiiliyə çevrilir, yumorla ciddiyyət bir-birinə hörülür. Bu bədii söz lövhəsində xalq şeirimizin hikmət və yumorları duyulur.

“Yox”dü Dünya, “Var”dı Dünya,
Bir az da hamardı dünya.
Onsuz da bazardı dünya
Kədərdən daş başım çoxdu.

Mehdi Calalın şeirləri poeziya nümunəsidir. Şeir onun ictimai və estetik narahatlığının məhsuludur. Onun qələmi artıq sınaq ovqatını keçib, üslubu özünü tutub”.

İllərlə, çapını gözləyən bu şeirlər kitabı mövzularına görə dörd fəsilə bölünmüşdür. “Bu dünya bir qərib yerdi,” “Günəş olan zaman-zaman bölünməz”, “İnnən belə yön tutmağa qapım yox,” və “Göz yaşından çiçək bitməz,” başlıqları ilə verilmişdir. Hər fəsil adına uyğun bir bənd şeirlə süslənmişdir.

Şairin poeziyasının dili sadə, axıcı, safdır. Poeziyaya aidiyyəti olmayan təmtəraqlardan, bər-bəzəklərdən, müqayisə və bənzətmələrdən çox uzaqdır. Şerlərində xalq yaradıcılığının nəfəsi var.

Özünün də saz çalmağı və həzin ifası olduğunu deyirlər. Amma qeyd etdiyi kimi eşq, işıq, şıx və s. sözləri ilə bir qəbildən olan “aşıq” adını yalnız ustad sənətkarlara yaraşdırır.

Mehdi Calalın poeziya dünyası açıq və aydındır. Orada layiqli olmayan, qarışıq, anlaşılmaz, yəni dumanlı heç nə yoxdur.

Şeirləri (90-cı illərdən) vaxtaşırı respublikamızın almanax, qəzet və jurnallarında dərc olunmuş, televiziya və radio dalğalarında səsləndirilmişdir.

Kitaba müəllifin müxtəlif illərdə qələmə aldığı şeirləri daxil edilmişdir. Bu şerlərdə Vətənə bağlılıq, yurd həsrəti, ata-ana müqəddəsliyi, saf məhəbbət duyğuları, fəlsəfi düşüncələr və nəhayət Böyük Yaradana dərin sevgi ən səmimi şəkildə öz ifadəsini tapmışdır.

Şair dostlarından **İbrahim İlyası** (AYB-nin Sumqayıt bölgəsinin katibi, Ə.Kərim adına Poeziya evinin direktoru) onun yaradıcılığına müraciət edərək yazır: “Şairliyin tək cə sənətkarlıq, peşəkarlıq deyil, məxsusi həyat tərzini, məxsusi ömür formulası olması qənaətinə çoxdan gəlmişəm. Milliyyətindən, dinindən, yaşadığı coğrafi məkandan asılı olmayaraq, bütün yer üzünün şairləri üçün bu formulanın eynicə olması da mütləqdir. Klassik söz

sahiblərinin tale və tərcümeyi-halları söylədiklərimə ən tutarlı sübutdur”.

Bütün zamanlarda şair yaranmışlarla yanaşı, xammalı söz olan “Nəzm fabrikalari” da mövcud olmuşdur. Və bu “Fabrikalar”da quraşdırılmış “Dəzğah”ların söz müstəvisindən doğradıqları düzbucaqlı fiqurlar şəkilcə oxşadıqlarından ilk baxışda insanları çaşdırma da bilmişdir. Bununla belə duyğularını sərvaxt saxlayanlar şeiri bu düzbucaqlılardan, şairi bu “müəssisə”lərin əməkçilərindən seçib-ayırmişlar. Diqqətlə baxsaq, duyğularımızı yönəltmək, görərik ki, indi də eynicə mənzərədir...

Yüksək sənətkarlıqla hazırlanmış bir süni “gül” böyük bir çəmənzarlıqda yerləşdirilərsə, onu kənardan seyr etməklə təbii güllərdən seçmək mümkündürmü? - sualına rəssam dostun “mümkündür” deyə cavab verməsi bu qənaətimdə yanılmadığımə məni bir daha inan-dırdı. Şeir təbii güllər kimi canlıdır. Bir şeiri başqasından təbii rəngi, fərqli ətri və özünə-məxsus tamı ilə seçib ayırırlar.

Elə bilirəm ki, çətinliklə də olsa fikrimi çatdırma bildim. İntahası eyni zamanda onu da fikirləşdim ki, mən bu sözləri söyləyəndə guya nə olacaqmış ki? Bununla nəyi dəyişmiş olacam? Heç nəyi. Sadəcə bu söhbətin çağdaş

poeziyamıza və Mehdi Calala birbaşa dəxli var.
Özü demiş.

Bir ömür yol getdim kefli dünyada,
Nə dəyişə bildim, mən kiməm axı?!

Dostum Mehdi Calala demək istəyirəm ki,
bu çətin sualın asanca cavabının bir hissəsini
özün gözəl vermişən. Təvazökarlıq və alicənab-
lıq eləyib qalan hissəni bizlərin umuduna əma-
nət eləmişən:

O kimdi - bir təmiz Allah bəndəsi,
O kimdi - bir halal kişinin oğlu.
Sorublar haqqımda söhbət düşəndə;
- Nəçidi o Calal kişinin oğlu?

Hər ani fitnə-fəsadların təzyiqi və təsiri
altında keçən bu dünyada halal bir ömür yaşa-
mış, sağlığında rəhmətini qazanıb indi Tanrı
dərgahında bulunan rəhmətlik Calal kişinin oğ-
lu Mehdi şairdir. Yazdıqlarıyla, həyat təzi ilə,
ömür formulasıyla təpədən dırnağacan, qəlbədən
səsəcən şair doğulmuşlardandır. İndi isə mənim
ilk baxışda bir az da tərifə oxşayan bu yazıma
da öyzənbillah ehtiyacı yoxdur. Çünki onun
haqqında bundan da gözəl fikirləri hal əhli olan

hər kəs söyləyə bilərdi. “Görükən dağın dibi yaxın olar” deyiblər.

Görünən dağa bələdçi nə lazım - söyləyən bir el misalımız da var. Mən də sənə əziz oxucu bələdçilik etmək fikrindən tamam uzağam. Sadəcə Mehdi mənim sayğılı dostlarımdan və sevdiyim şairlərdən olduğundan səninlə də dərhləşmək imkanındayam. Tanrı eşqinizi uca eləsin. Allah amanında!”

Dünya ədəbiyyatına bu vaxta qədər bir-birindən əsaslı şəkildə fərqlənən qüdrətli söz ustaları bəxş edən müasir Azərbaycanda oxucuların ruhunu oxşayan yeni söz söyləmək, həm klassiklərimizi, həm də həmkarlarını təkrar etməmək çox çətinlikdir. Söz sənətini yaradan və inkişaf etdirən yazarlarımızın keyfiyyətcə inkişafından daha çox kəmiyyətcə çoxaldığı bir zamanda bu çətinlik xüsusilə diqqəti cəlb edir.

Bütün dövrlərdə ədəbiyyatın qarşısında duran əsas vəzifə zamanın nəbzini tutan, xalqın istək və arzuları ilə səsləşən, həm məzmun, həm də formasına görə oxucuların hiss və duyğularına təsir edən, oxucuları müxtəlif cəhətdən tərbiyələndirmək olmuşdur.

Həyat hadisələrinin söz ustalarına təsiri və onların bu hadisələri sözlə necə əks etdirə bilmələri, müəyyən fikirləri daha doğru, düzgün və obrazlı təsvir etmək üçün müvafiq sözlərdən bəhrələnmək bacarıqları spesifik xüsusiyyətlərinə görə bir-birindən fərqlənməsəydi, onda dünyada rəngarəng sənət əsərləri yaranmazdı.

Bütün sənət əsərlərinin meydana gəlmə prosesi eyni olsa da, onları yaradan sənətkarlar da bir çox cəhətdən bir-birindən fərqlənir. Əvvələn, şairləri digər peşə sahiblərindən fərqləndirən əsas cəhət onların yüksək hissiyata malik

olmalarıdır. Müxtəlif şairlərdə bu hissiyyatın dərəcəsi də çox müxtəlif olur və fitri istedadla həyata gələn şairlərdə bu istedad ancaq ictimai mühitin və təlim-tərbiyənin köməyi ilə üzə çıxa bilər. Bu baxımdan hər bir cəmiyyət özünə müvafiq olan sənətkarını və ədəbiyyatını yaradır.

Sınıq görünürəm qohuma, yada

Sirli arzularım bayatı, ağı.

Bir ömür yol getdim kefli dünyada,

Nə dəyişə bildim, mən kiməm axı?!

Doğrudan da, bu sakit, həzin, bulaq suyu kimi saf, təmiz lövhə məhz həyat hadisələrinin bir parçasının Mehdi Calalın sənət güzgüsündəki uğurlu əks-sədasıdır. Şairin aldığı tərbiyə, yaşadığı həyat tərzini, uşaqlıqdan onun xarakterində formalaşan mülayimlik, təbiilik, səmimilik şeirlərinə də hopmuşdur.

Adətən, şair qəlbi, onun söz və fikir xəzinəsi dünyanın özü kimi sehri bir aləmdir. Şairlər dünyanın sirli xüsusiyyətlərini daha tez görə və dərk edə bilər. Mərhum professor **Dərgah Qüdrətov** M.Calalın yaradıcılığına müraciət edərkən qeyd etmişdir ki, həyat bizim onun haqqında düşündüklərimizdən də qat-qat zəngindir. Söz ustaları isə bu zənginlikləri daha rəngarəng duya bilirlər. Bu cəhətlər Mehdi Ca-

lalin “Yeri var”, “Dünya, “Səndə”, “Ay ana” və s. şeirlərində xüsusilə diqqəti cəlb edir. Bəzən şair oxucuları dialoqa çəkir. Onları kasıbların çörək pullarını əlindən alıb özlərini bəzəyənlərə, mənəvi dəyərlərini itirib dünya aynasında tək-cə özünü axtaranlara qarşı mübarizəyə çağırır.

Qədim yunan filosofları iki şeyi Tanrı vergisi hesab edirlər: haqqı və nahaqqı. Bu baxımdan məhəbbət-nifrət, yaxşılıq-pislik, xeyir-xahlıq-bədxahlıq və s. kimi əksikliklər Mehdi Calal poeziyasında tez-tez qarşılaşdırılır. Onun “Məhəbbət”, “İlk eşqin yolu”, “Lal məhəbbət”, “Kim çəkəcək dərdimi?”, “Bağışla ana” şeirlərindəki sual dolu misralarda sirli, sehrli dünyamızın hikmətləri oxuculara çatdırılır. Şair insanlar üçün qiymətli nemət olan saf, təmiz məhəbbət duyğuları ilə, haqqın qalib gələn yolunu işıqlandırır. Çalışır ki, bu məhəbbət ziyası getdikcə güclənsin, nurlu sabahlara gedən yollar daha aydın görünsün.

Mehdi müəllimin şeirlərini oxuduqca belə qənaətə gəlmək olar ki, şair dostumuz poeziyaya, şeiriyyətə, sənətə təəssübkeş bir vətəndaş, əqidəli bir ziyalı kimi gəlmişdir. O, xalqımızın zaman-zaman itirdiklərini, qazandıqları nailiyyətləri sadəcə olaraq təbliğ etmir, o həm

də ağı qara görə, yaxşını yamandan, haqqı na-
haqdan ayıra bilməyən nankorlara qarşı müba-
rizə aparır. Xalqımızın ən böyük dərdi torpaq it-
kisidir. Oğuz yurdunun bütövlüyü uğrunda mü-
barizəsi “Torpağın bərəkətindən pay olar, torpa-
ğın özündən pay olmaz” çağırışı Mehdi Calalın
vətənpərvər ziyalı varlığını əks etdirir. Şair dos-
tumuzun şeirlərində inamla deyilir ki, gün gələ-
cək, haqq öz yerini tapacaq, qələbə çalacaq,
düşmən tapdağı altında qalan torpaqlarımızı az-
ad edəcəyik və inşallah, yurdumuza nur çilənə-
cəkdir.

Niyyətin çin olsun, bizim ziyalı dostu-
muz, istedadlı şair qardaşımız!

Elmin, sənətin Vətəni yoxdur. Elmə,
ədəbiyyata və incəsənətə gətirilən hər bir yeni-
lik hamının, hər kəsin-bəşəriyyətidir.

Bir küskün bəndən var, cığal taleyi
Didərgin ellərə, yaraşan oldu.
Hamının göyündə buluda dönüb.
Düzlərə, çöllərə qarışan oldu

Təsəvvür etmək çox çətindir ki, Mehdi
Calalı şəxsən tanımayanlar onun şeirlərini oxu-
yanda hansı hisslər keçirir? Amma bizə elə gəlir
ki, oxucu ilk növbədə, ürəkdən gələn və ilhamla

yazılmış təbii sözlə boğazdan yuxarı deyilmiş sözləri asanlıqla müəyyənləşdirə bilər. Zorla şeir qəlibinə salınmış “sənət əsəri” saxtılığın məhsulu olur. Onu yazanın xarakteri, əqidəsi, ürəyindən keçənlər başqa, yazdığı şeirlər də başqadır. Bu, Mehdi Calalın şeirlərinə yaddır. Hər bir şeirin arxasında onu ərsəyə gətirən şairin ürək çırpıntıları, şəxsiyyəti dayanır. Bu baxımdan Mehdiinin şeirlərini oxuyarkən onun özünü, məhəbbətini görmək çox asan olur. Şeirləri də qəlbə kimi sehmli bir ələmdir. Onu dərk etmək, şeir vasitəsi ilə şairin özü haqqında müəyyən təsəvvürə gəlmək o qədər də çətin olmur.

Bütün gənclər nə qədər savadlı, istedadlı, bacarıqlı olsalar da, onlar həmişə yaşlı nəslin məsləhətinə, qayğısına möhtacdır. Köklər öz rişəsini verməsə, bağ bağ olmaz. Millət də belədir. Onun aqıl, istedadlı və dünya tribunasında öz millətinin, Vətəninin hüququnu müdafiə etməyi bacaran gəncliyi olmasa, o millətin millətlər arasında imzası olmaz.

Bu fikirlərin müəllifi Xalq şairi **Mirvarid Dilbazi** hələ 1997-ci ildə Mehdi Calal haqqında demişdir: “Mənim ən xoşbəxt dəqiqələrim istedadlı, vətənpərvər, elmi gənclərimizi görüb-tanıdığım zaman olur. Bir təsadüf məni istedadına çox sevindiyim bir gənc filoloq oğlu-

muzla görüşdü. Əvvəlcədən “Ulduz” jurnalında, “Ədəbiyyat”, “Gənclik” və s. qəzetlərdə onun şeirləri ilə tanış olmuşdum. Medhi Calaldan mənə şeirlərindən bir neçəsini oxumasını təklif etdim. O, Səməd Vurğuna ithaf etdiyi şeiri oxuyarkən o qədər sevindim ki, bu şeiri mütləq çap etdirməyi ondan xahiş etdim. Çünki şeir çox böyük məhəbbətlə yazılmışdı. Şeir məhəbbətin övladı olduğu üçün bədii cəhətdən də gözəl doğulmuşdu. Bu gəncin daha bir neçə şeirini dinlədikdən sonra onun parlaq istedadına sevinərək, xeyir-dua vermək qərarına gəldim. Millətin, Vətənin xoşbəxt gələcəyini onun yetkin gəncliyində görmək istəyənlərin hamısı bu gənclərə xeyir-dua verməlidirlər”.

Doğrudan da, Mehdi Calalın şeirləri həmişə diqqət mərkəzində olmuşdur.

Şair **Ağa Laçınlı** 25 aprel 2006-cı il tarixdə “Ürəyi isidən şeirlər” adlı qeydlərində Mehdi Calal yaradıcılığını yüksək qiymətləndirərək yazır: “Mehdi Calal şeir həvəskarlarının maraqla izlədiyi yenilikçi şairlərdəndir. Onun çap olunmuş şeirləri ədəbi aləmdə həmişə maraqla qarşılanıb. Şairin şeirləri ən çox yeni ruhda olması baxımından məni sevindirir.

Axı, istedadı olan üçün şeir sənətinin imkanları genişdir. Bu genişliyə ardıcıl yol açan

istedaddır. O istedadı ənginliyə qaldıran əməkdir. O əməyin yetirməsini insanlara sevdiren, bəyəndirən şairin seçdiyi mövzuya fərdi yanaşmasıdır. Sənətin hamılıq olması başlanğıcını yaradıcı adamın ürəyindən götürür.

Bu yollar çiçək-çiçəkdi,
Nə köyrəkdi, nə göyçəkdi.
Əzəli, sonu ürəkdi,-
Bir yola çıxdım beləcə.

Şair sənət yolunu ürək yolu kimi qəbul edir. Ürəyin duyğularına qanadlıdır. İnsanı göz-ləmədiyi, ünvanını tanımadığı yerlərə də aparır.

Ünvanım yox, adım bəlli.
Yaxınım yox, yadım bəlli.
Təkcə sənə odum bəlli.
Bu qəm-qəhərimə gəlmə.

Ünvanı yoxluq Mehdi Calal üçün ünvanı çoxluqdur, çərçivəsiz genişlikdir. Mehdiyə görə, seçmə mövzu yoxdur. Seçilən, özünü tanıdan üslub var. Onun qoşma, gəraylı üstündə köklənmiş şeirləri üslubi baxımından son iyirmi ildə ayrı-ayrı şairlər tərəfindən yaranan qoşmalar, gəraylılar bənzərlilik-bənzərsizlik baxı-

mından araşdırılmalı, üslubi baxımından izlənməlidir. XX yüzillik ərzində Azərbaycanda şəkil baxımından yeni forma axtarırları aparıldı. Sonda uğurlar-uğursuzluqlar söz söyləməyə imkan verdi. Tarixi ardıcılığa göz yetirsək bu poeziya sənətinin başqa üzüdü. Ancaq yola saldıığımız əsrin əvvəllərində bir sıra yenilikçilər tərəfindən milli poetik formalar etirazla qarşılanırsa da, o nəzəri görüşlər özünü doğrultmadı. Klassik formada yazıb həmin formanın çərçivəsi içərisində edilən yeniliklər milli dünya görüşdən uzaq olan “dünyəvi yenilikləri” üstələdi. Ona görə də bir sıra şairlərin ölçüsü-biçisi eyni olan janrlarda öz üslubunu təsdiq etdirməsi əlamətdar bir hal sayılmalıdır. Mehdi Calalın

Hər günahda bir haqq gördüm,
Hər haqda bir günah gördüm,
Ürəklərdə Allah gördüm
Sığmaz dilə, əzizim.

Dörd misralığında şairin öz üslubunu yaratması diqqəti çəkməyə bilməz. Elə buna görə də onun “Sevgi”, “Könlümün”, “Səs” və s. şeirləri artıq özünü təsdiq möhürü dəyərindədir.

Şairin şeirləri yığcamdır, ancaq yarımçıq deyil. Yeri gəlib bir söz deyim; Yerindən duran şairdən qısa yazmağı tələb edir. Öz-özülüyündə bu, düzgün tələbdir. Ancaq söz yeri-

nə düşməyəndə, poetik kəsəliyə nail olmadıqda dörd misralı şeirin özü belə uzun görünə bilər. Mənə görə, fikrin poetik ifadəsi axarında şeirin həcmi təyin etmək şeirin öz təbiətindən irəli gəlməlidir. Bu baxımdan Azərbaycan şeirində uzun illər içərisində yazılan qısa lirik poemaların çoxu özünü doğrultmadı. Əksinə epoxalılıq, epiklik çox yerdə unuduldu, yarımçıqlıq təsiri bağışladı.

Mehdi Calala gəldikdə o, şeirə həcm çəpəri çəkmir. Başlanğıc ilə sonluq arasında olan məsafəni elə bil şeirin öz taleyinə tapşırır.

“İlk eşqin yolu” şeirində olduğu kimi M.Calal düşüncələri poetik məntiqilik baxımından oxucunu inandırır. O, quru mülahizələrdən qaçır. Şairin şeirləri oxucunun səmimi, unudulmaz dostuna çevrilir, onunla yoldaşlıq edir:

Hallandım hallı dünyada,
Eşqi zavallı dünyada.
Ağal - qullu dünyada
Ağam yoxdu, qulum yoxdu.

Ya da:

Anamın qəbrinə güllə atanlar,
Mənim daş səbrimə güllə atanlar,
Uzaq səfərimə güllə atanlar,
Məni qoymursunuz şair olmağa.

Oxuduğumuz bəndlər elə bil bizim düşünüb ifadə edə bilmədiyimiz fikirlərdir. Şairin xoşbəxtliyi də bundadır. Əgər sən başqalarına düşüdüklərini onlardan yaxşı poetikləşdirə bilmisənsə, deməli, anadan şair doğulmuşan. Anadan şair doğulmaq gerçək anlamda bənzərsizlik deməkdir. Yalnız gizli qatlarındakı boyaların bənzərsizliyi adamı yenilikçi şair edir. Bu şərtlə ki, özündə, öz könlündə olan çalarları görəsən, öz səsini eşidəsən, özünə olan inamdan yana sapmayasan. Elə Mehdi Calal kimi...”

Uzaq səfərə çıxana, bir iş dalınca gedənə “Yolun açıq olsun!” deyərlər. Bu şeirlər də müəllif ilə birgə belə də düşünmək olar ki, “oxucu mühakiməsi” adlanan yolun başlanğıcıdadır. Biz də Mehdi Calala “Yolunuz açıq, uğurunuz xeyirli olsun!”- deyirik. Amin!

Aydın Paşayev (f.e.d., professor)
Ziba Məmmədli (filoloq)

BU DÜNYA BİR QƏRİB YERDİ

*Ey aşikar, gizli dünya,
Ey dönük yar üzlü dünya,
Günəşli - gündüzlü dünya,
Mən səndən doya bilmirəm.*

BİLMİRƏM

Bu dərdlər ömür yoludu,
Yazıdı, poza bilmirəm.
Ya mən dərdə, ya dərd məndə,
Gedər güdaza, bilmirəm.

Mən özüm, özümə sirrəm,
Ulu bir ruha əsirəm.
Doğulandan haqq gəzirəm,
Bu yolda aza bilmirəm.

Ömür bir şirin qorxudu,
Dəm ağladım, qəm oxudum,
Bəlkə bu dünya yuxudu,
Bəs niyə yoza bilmirəm.

Bu dünya bir qərib yerdə,
Əzəli bir, sonu birdi.
Ölüm-ən gözəl şerdi,
Onu da yaza bilmirəm.

DƏRD

Məndən başqa kimsə bilməz,
Daha sənin dilini.
Ayrılıqdan görüş yaxşı,
Yenə sıxdım əlini.

Həzin-həzin ömrə əsən,
Xəfif mehsən, qara yelsən.
Neçə ki, sən mənimləsən,
Yol gözləyər ölümüm.

Halal yolun doğma küçən,
Özgə kim var gəlib keçən.
Yüyrüyümdən qəbriməcən,
Sənə verdim könlümü.

Dünya dönüb Vətən ola,
Saçlarımda dən-dən ola.
Bu torpaq bir çəmən ola,
Dərəm şəhli gülünü.

ÇIXDIM

Qaçıb hamıdan gizləndim,
Gəlib bir dənizə çıxdım.
Gördüm elə dəniz mənəm,
Öz-özümdə üzə çıxdım.

Oyuldu sahil köynəyim,
Duyuldu ağrım, göynəyim.
Mən əzəllər çox köhnəydim,
Dalğalarda təzə çıxdım.

Ömrün yaz - qışından keçdim,
Eşqin dağ-daşından keçdim,
Göyün göz yaşından keçdim,
Qatar-qatar sözə çıxdım.

Yazdım ağ-ağ varaqları,
Yaxınları, uzaqları.
Yandırdım çıl-çıraqları,
Günəşli gündüzə çıxdım.

Nə aşkarmış sirr bildiyim,
Hər sirri min bir bildiyim,
Ayağıma yer bildiyim
Ölumnən üz-üzə çıxdım

Gördüm ki, ölüm - adamdı.
Önümdə dosttək dayandı.
Mən yandım, ölüm də yandı,
O külə, mən közə çıxdım.

SƏNDƏ

Yurdsuz sayanlarım bilməz,
Var bir özgə yerim Səndə.
Eşqinə kümə dediyim,
Cilvələnən pərim Səndə.

Göynəyəndə göyüm-göyüm.
Yerdə yerim, göydə göyüm!
Göz açıb miskin gördüyüm,
Zavallı bəşərim Səndə.

Nə bitirdi ayım, ilim,
Üstündə oldu bir əlin
Sirdi olum, sirdi ölüm,
Yüz açılmaz sirim Səndə.

Səndə ruhum, azadlığım,
Oxşarlığım, təzadlığım.
Səndə sevincim, şadlığım,
Hər qəmim - qəhərim Səndə.

Birdi toyun, birdi yasın,
Qarlı qışın, güllü yazın.
Gül Adına yazılası,
Neçə duam - şerim Səndə.

Dünyanı gün eyləyənsən,
Duanı çin eyləyənsən,
Sən biri min eyləyənsən,
Sayrışar minbirim Səndə.

Yar deyənə yar olansan,
Günbəgün aşkar olansan,
Sən hər yerdə var olansan,
Nə qibləm, nə pirim Səndə.

GÜLMƏZ

Bu qızın eyni açılmaz,
Bu qızın üzü gülməz,
Böyüyər qara gözləri,
Günü-gündüzü gülməz.

İtib-batar yollar, izlər,
Qaranlıqlar içində.
Su alar çaylar, dənizlər,
Gözündən, gözü gülməz.

Dünyanı tutan gözündə,
Elə kiçilər dünya.
Ölüm dolanar üzündə,
Ölümə özü gülməz.

Bu qızı Allah saxlayar,
Yaşamaq eşqi yoxdu.
Susar, sükutu ağlayar,
Danışar, sözü gülməz.

Dünyanı bilən görməyib,
Bilibən gələn olmaz,
Bu qız heç gülən görməyib,
Nədən yer üzü gülməz?

***

Mənim həsrətimin rəngidi payız,
Hisslərin ürəklə cəngidi payız.
Bəs niyə bu dəfə ləngidi payız,
Bəlkə bir vüsala gümanı gəlir.

Bu dünya, bu ömür, bü bəxt bürkülü,
Dinir ötən günlər, yorğun, mürgülü.
Məndən uzaqlaşan tənha bir gülün,
Mənə ahı gəlir, amanı gəlir.

Günlər qatarlanır qəmli də, şən də,
Ocaqlar çatılır sazaq düşəndə.
Dəli duyğulardan uzaq düşəndə,
Fikrimə dağların dumanı gəlir.

Aciz deyərlərimi dözən könlümə,
Ağrı-acıları əzən könlümə.
Hərdən, yaşamaqdan bezən könlümə,
Yaman cavan ölmək imkanı gəlir...

SƏNDƏN

Elə ki öz bəxtin döndü,
Qalan hər şey dönər səndən.
Görənlərə görünməzsən,
Görməyən yey dönər səndən.

Dönər dostun, dönər yadın,
Yadından çıxar öz adın.
İçində batar fəryadın,
Doğma, ögey dönər səndən.

Soyuyar evin-eşiyin,
Dünya olar daş beşiyin.
Ömrün qarına üşüyən
Quzey, güney dönər səndən.

Dönüklər dönər, usanmaz,
Kimsə qəflətdən oyanmaz.
Fələyin çarxı dayanmaz,
O elə hey dönər səndən.

Bir əzəl var, bir də axır,
Deyəsən: "Allah var, baxar"
Göyə qalxarsan göy qalxar,
Dönərsən, yer dönər səndən...

ÜRƏYİM

Bir yuvası dağılan,
Quşdu mənim ürəyim.
Ömür-gün həsrətində,
Bişdi mənim ürəyim.

Dedim: dünya qəfəsdə,
Hər insan qərrib səsdə.
Bir vədəsiz yel əsdə,
Düşdü mənim ürəyim.

Baxıb uca göylərə,
Bölündü zərrə-zərrə.
Yön çevirib hər yerə,
Uçdu mənim ürəyim.

Gileyim yox bu baxtdan,
Mən ki Var oldum Yoxdan.
Niyə qorxum Allahdan?
Eşqdi mənim ürəyim.

ADAMDI

Hamı yığılıb desə də,
Bu adam belə adamdı.
Dinməsən də barı düşün,
Yaxşı ki hələ adamdı.

Eşqini sizə bağlayıb,
Gecə-gündüzə bağlayıb,
Ömrünü Sözə bağlayıb,
Veribdi yelə, adamdı.

Gəzib baş-ayaq dünyada,
Bu qara, bu ağ dünyada.
Dözüb ki, Allah dünyada
Hər şeyi bilər, adamdı.

Nə dağları çənsiz olub,
Nə xırmanı dənsiz olub.
Vətənli Vətənsiz olub,
Düşübdü çölə adamdı.

Aldanıb uşaqdan betər,
Tapdanıb torpaqdan betər,
Odlanıb ocaqdan betər,
Dönsə də külə, adamdı.

YERİ VAR

Xəyalım günəşin bathabatında,
İlhamım hisslərin dəli atında.
Bu aylı, ulduzlu göyün atında
Sonsuz ah yeri var, aman yeri var.

Bax bu qürub yeri, bax bu dan yeri,
Bax bu sirli gecə oddan don geyir.
Neçə sabahlarım yuxuma girib,
Ömrümün könlümə daman yeri var.

Arzumun səsinə oyannam hər gün,
Min qəmin önündə dayannam hər gün,
Günəş tək al rəngə boyannam hər gün,
SİNƏMİN ƏBƏDİ YANAN YERİ VAR.

***

Nə tərif deyən dilim var,
Nə də əl çalan əlim.
Nə yarınmağa bir kimsə,
Nə yarınmağa könlüm...

Alıb - satmaq vərdisinlə,
Pulun var, pul istəsən.
Kiməsə qul olmaz məndən,
Qulun var, qul istəsən.

Sən ayrı yolun yolçusu,
Mən yollar ayrıcında...
Könlümdə ki bu SEVDA var;
Yol ollam, yol istəsən.

Sən fanidə səfa çəkdin,
Min cəfasi könlümün!
Sığınmışam Yaradana;
Təcəllası könlümün.

DÜNYA

Bir qayğısız uşaq kimi,
Şirincə yaşayan dünya.
İndi rəngin avazıyıb,
Dərdimə oxşayan dünya.

Küləklərin-inad yeri,
Sevgilərin- imdad yeri.
Beşikdən-qəbrə dad yeri,
Daha yadlaşırım, dünya.

Yön tutdun çovğuna, qara,
Qıydın qönçə arzulara.
Uçurumlu bu yollara,
Dedim:-Mən naşiyam, dünya.

İzin hanı, yolun hanı?
Yol tutmaz, yolu tutanı
Yol üstündə qəbristanı,
Görüb yavaşlayan dünya.

Əskilmədi duman çənin,
Əyləncən-ömrünə qənim.
Mən doğranmış bir Vətənin
Qanlı yaddaşıyam, dünya.

BELƏCƏ

Dərdim-piltə, ürəyim-şam,
Yandırıb yaxdım beləcə.
Yandım səhər, yandım axşam,
Əriyib axdım beləcə.

-Qoca dünya gör-götürdü,
Kim qazandı?-Mən itirdim.
Yenə bir çiçək bitirdim,
Bir ömür yaptım beləcə.

Bu yollar çiçək-çiçəkdi,
Nə kövrəkdi, nə göyçəkdi!
Əvvəli-sonu ürəkdi,-
Bir yola çıxdım, beləcə...

Günahlarım savab ikən,
Savablarım günah oldu.
Dərdim, qəmim Allah oldu,
Boylanıb baxdım beləcə...

ADAMI

İlahi, sən özün qoru,
Bu ömrü düyün adamı,
Tor gözlərin görmədiyi,
Özün gördüyün adamı.

Qoru bu dostsuz, yağsız,
Dastanı qələm-kağızsız,
Hamıya dilsiz-ağızsız,
Sənə ərköyün adamı.

Bəndələrin sırasında,
Yernən-göyün arasında,
Axtar, çölü qaydasında,
İçi lələyin adamı.

Sinəsinə bağlayıb daş,
Qonum-qonşu, qohum-qardaş.
Qoru, hər canlıdan yavaş,
Dərdləri yeyin adamı.

Qıyma batsın qəm selində,
Min bir gül Adın dilində.
Canı adamlar əlində,
Ruhu didərgin adamı.

ƏRKİNƏ HEYRANAM

Ərkinə heyranam, qadir Allahım!
Bir az da yaxından ərk elə, görüm.
Ən şirin ağrıyla, çəkilməz dərdlə,
Məni bu dünyaya görk elə, görüm.

Elə alışmışam sinəm göynəyə,
Hələ gümanım var qanlı köynəyə,
Belə dirigözlü dərdi görməyə,
Doğma adamları türk elə görüm!

Dərdin «şərbət kimi içilir» indi,
Döyülür, tapdanır, keçilir indi.
Səni ucaldanlar kiçilir indi,
Ərkini bir az da bərk elə, görüm.

Bax, bir gör nəyim var, bir gör nəyim yox,
Görünən yerlərdə görünməyim yox.
Xalıya, xalçaya bürünməyim yox,
Əynimə dərdləri kürk elə, görüm.

EYLƏSİN

Eldar Baxışa, Ağamalı Sadiqə və bir də...

Qəbirqazan bu məzarı
Bir azca dayaz eyləsin.
Çovğunlu gün olsa, yenə
Hava bir ayaz eyləsin.

Qarğımayıb bəxt yazana,
Bilsin qədər nə, qəza nə!
Bacım, barmaqdan təzanə,
Tellərindən saz eyləsin.

Bülbüllər qəmli ötüşsün.
Qalan nakamlar tutuşsun
Anamın ruhu yetişsin,
Dünyanı bəyaz eyləsin.

Dövran ki var, gülməlididi,
Gülənə, söylər; dəlididi.
Son nəyinsə əzəlididi;
Hərə bir muraz eyləsin.

Sevib ölüsün, dirisin,
Gec ağlayanlar kirisin.
Bu qış da belə ərisin,
Allah yenə yaz eyləsin.

OLUR

Günahkar insandı, dünya neyləsin?
Qəlbi genişlərin yeri dar olur.
Haqqı ürəyində məşəl edənin
Yolu çovğun olur, yolu qar olur.

Ötübümü zamanı mərdin, qoçağın?
Ovxarı azalıb kəsən bıçağın.
Bu gün ciblərini güdən alçağın
Sabahı ən böyük tamahkar olur.

Kimi bir ömürə satır dünyanı,
Kimi də dörd əllə tutur dünyanı,
Hərə bir tərəfə dartır dünyanı;
Bir fağır, arxasız günahkar olur.

Qardaş, yorduq əbəs qələm-dəftəri,
Duyan olacaqmı ülvi hissləri?
Elə bizim kimi sadələvhləri
Yaşadan yalançı arzular olur.

***

Qərib-qərib dərdlərini
Həyansız qoya bilmirəm.
Sən ölçüsüz, göz yaşım az,
Mən tənha, yuya bilmirəm.

Sıxma, ürəyim qanlıdı,
Uca dağlar dumanlıdı
Qara başım fərmanlıdı,
Günləri saya bilmirəm.

Ey aşikar, gizli dünya!
Ey dönük yar üzlü dünya!
Günəşli, gündüzlü dünya!
Mən səndən doya bilmirəm...

YAXŞILAR

*Sevimli müəllimim,
Şair Ağa Laçınliya*

Yaxşı adamları yaxşı tanıdım,
Qıblədi yaxşılar, pirdi yaxşılar.
Yerişi, duruşu, baxışı qərib,
Dünyada əbədi sirdi yaxşılar.

Üzündən nur yağar, nuru görən yox!
Üstünə qor yağar, qoru görən yox !
«Niyə diri ikən goru görən» yox!
Qəribə cığaldı, kürdü yaxşılar.

Yoxsul görkəmini almaz eyninə,
İnsan dədi deyib, geyər əyninə.
Göylərin dayağı düşər çiyinə,
Çiyin söykədiyim yerdi-yaxşılar.

QƏLBLƏRDƏ

Cismin ruhunu qoymur ki,
Yurd salıb qala qəblərdə...
Hər günündə bir ömürlük
Boşalıb, dolan qəblərdə.

Gedir, ruhlara qovuşur,
Dönür, dünyaynan barışır.
Tək-tək ulduzlar sayrışır,
Tək-tək soyulan qəblərdə.

Ağrısı, Sevgisi canda
Şaxtası ilikdə, qanda
Batar, Günəş doğulanda,
Bu doğru, yalan qəblərdə.

Yan! yerindən göyünədək
Yan! sonuncu düyünədək,
Çöldən, don vurmuş düymə tək,
İçdən, oyulan qəblərdə.

Dərd olmasa sovrularsan,
Boz yalana vurularsan.
Ölüb sonra durularsan;
Hələlik bulan qəblərdə...

***

(Həkim İlham Cəfərliyə)

Dünya bir nar, üç almadı,
Belə-belə... əzizim.
Böl bu narı, almaları,
Aya, ilə, əzizim.

Dünya nardı, dünya nağıl,
Bir az sevgi, bir az ağıl.
Nə səfərdi qürub çağı
Düzə, çölə, əzizim?

Hər günahda bir haqq gördüm,
Hər haqda bir günah gördüm.
Ürəklərdə Allah gördüm,
Sığmaz dilə, əzizim.

Bu dünya mələklənibdi,
Sevənləri təklənibdi.
Çölüm bəmə köklənibdi,
İçim zilə, əzizim.

Bir daş atdın yaddaşıma,
Min bir rəngli savaşıma.
Qarışırsan göz yaşıma,
Silə-silə, əzizim.

AMAN ALLAH

Yavaş-yavaş üzülürəm
Qatarımdan, aman Allah!
Hər gün rəngini dəyişir,
Damarda qan, aman Allah!

Bozarır üzüm, qaşlarım,
Bozarır qara daşarım,
Bozarır qan qardaşlarım,
Bozarır dan, aman Allah!

Qara yellər, sarı yarpaq...
Ulu dünya bizə yasaq,
Bozarırsan, anam torpaq!
Bozarırsan, aman Allah!

GƏLDİM

*Anarın “Əlaqə”
povestini oxuyarkən...*

Yollara bir səs düşdü,
Durub o səsə gəldim.
Yaxın, ya uzaq oldu
Mən bir nəfəsə gəldim.

Göylərə şölə saldı,
Ruhu bədəndən aldı.
Arxada nələr qaldı?
Bilmədim kəsə gəldim.

Onu Allah göndərdi,
Ömrün üstünə sərdi.
Mənə də könül verdi,
Nəfəs-nəfəsə gəldim.

Bu ömür-gün səs oldu,
Bu eşq, bu din səs oldu.
Bu altı yön səs oldu,
Səsdən qəfəsə gəldim.

***

Çəkəndə həsrətini,
Sınama taqətimi,
Var olmaqdır çətini
Gəl, ay şair təbim gəl.

Al başımdan bu çəni,
İçim zülmət gecəni,
Dərdə, kədərə qənim
Cəl, ay şair təbim, gəl.

Cürətimin sağ əli,
Qəzəbimin sərt yeli.
Gah ağıllı, gah dəli
Gəl, ay şair təbim, gəl.

Yollar daşdı, kəsəkdi,
Yollar ələk-vələkdi,
Ürəyimə köz əkdin,
Gəl, ay şair təbim, gəl.

Meyil salma dayaza,
Arzum çıxsın ayaza,
«Dağ» çəkım ağ kağıza,
Gəl, ay şair təbım, gəl.

Kədər izləyir məni,
Çözələ, əyir məni,
Nələr gözləyir məni,
Gəl, ay şair təbım, gəl.

YOLLAR

Qönçə hisslərimlə qol-boyun olub,
Xəyallar içində itərdi yollar.
İndi ağrıların yol eylədiyi
Tapdaq ürəyimdən betərdi yollar.

Dizimin ağrısı daşında qaldı,
Ömrümün nisgili yaşında qaldı.
Yaddaşında qaldım, huşunda qaldım,
Mən demərəm gəldi-gedərdi yollar.

Bəyaz saçlarının dəni ağlayar,
Yolçusu ağlayar, çəni ağlayar.
Övladı özünə qənim, ağlayar,
Nəfsə qul olana hədərdi yollar.

Bir qərib yolçuydum, yol məndən keçdi,
Hər daşı, kəsəyi sinəmdən keçdi,
Sabahı, bu gündən, dünəndən keçdi,
Səbirdən-qəbirə qədərdir yollar.

Üstünə bir ömür çən sərdim belə,
Görən nə əkmişdim, nə dərdim belə?!
Mən yolçu olmadım, dərd verdim elə;
- Necə çəkəcəkdi bu dərdi yollar?..

GÖZLƏDİM

Qəhrəman Tovuzluya

Sığışmadım dilə yetən sözlərə,
Üz qoymadım çox dəyişkən üzlərə.
Düzlük dedim, yaxşı saldı düzlərə,
Bilə-bilə boran, qarı gözlədim.

Bu sükuta, haraydı de, haydı - de,
Yar duyunca, daş qəlbimi duydu - de,
Həzin-həzin dərd sinəmi oydu - de;
Tale kimi sitəmkarı gözlədim.

Qadir Allah özü yetsin, amandı!
Ondan qeyri görənlər göz yumandı.
Dünya məndən əriş-argac umanda,
Ömür verib, etibarı gözlədim.

***

Dünyanın qoynuna bir səda düşür,
Şəhərlər narahat, kəndlər narahat.
Sevincli üzlərdən təbəssüm düşür;
Dəyişir, günbəgün dəyişir həyat.

Təyyarə səsindən, raket səsindən
Analar alçaldır layla səsini,
Hələ nəm qalıbdı əsrin gözündə,
Bir kədər dolaşır yer kürəsini.

Hay-haray başlanır duyan qəlblərdə,
Qaçır körpələrin şirin yuxusu.
Örtür yer üzünü bir qara pərdə,
Dolur ürəklərə nüvə qorxusu.

Həyat ölüm ilə üz-üzə durub,
Bəşərin taleyi tükəndən asılı,
Kimdir məzlum-məzlum boynunu
burur?
Bilirmi varlığa quyu qazılır.

O kimdir? gecəsi-gündüzü ilə
Boğur həqiqəti, boğmur nəfsini.
O kimdir? bağırır var gücü ilə,
Batırmaq istəyir haqqın səsinə.

Atom canlıların zülmət dünyası,
Bu gün gör həyata zülmət nə yaxın;
İnsan məhv olmasın, torpaq yanmasın,
Bəşər övladları, ayağa qalxın!

YAZMIŞAMMI?

Nəmli gözündən yazmışam,
Qəmli üzündən yazmışam,
Qərib sözündən yazmışam,
Mən ömürdən nə yazdım ki?

Baxdım, əlimə soyuqdu,
Çıxdım çölümə, soyuqdu.
Sıxdım könlümü soyuqda,
Mən ömürdən yazmadım ki.

Gecəsi-gündüzü sirli,
Axşamı, səhəri birdi,
Zaman kimi tələsirdi;
Mən ömürdən nə yazdım ki.

Yurddu, yuvadı, Vətəndi,
Anadı, Sevgidi, təndi.
Yazıdı, bitib-tükəndi;
Mən ömürdən nə yazdım ki.

Gördüm, ilim üşüyürdü,
Dərdim, gülüm üşüyürdü.
Verdim, ölüm üşüyürdü
Mən ömürdən yazmışammi?

***

İçimi çölümnən barışdıranlar!
Odumu külümnən barışdıranlar!
Eşqimi dilimnən barışdıranlar!
Məni qoymursunuz şair olmağa.

Sağımın solumdan fərqi var, axı!
Qılıncın qolumdan fərqi var, axı!
Ölümün olumdan fərqi var, axı!
Məni qoymursunuz şair olmağa.

Anamın qəbrinə güllə atanlar!
Mənim daş səbrimə güllə atanlar!
Uzaq səfərimə güllə atanlar!
Məni qoymursunuz şair olmağa.

Səbrimnən qəbrimin arasında siz!
Günümün ağında, qarasında siz!
Allah bəndələri sırasınd siz!
Məni qoymursunuz şair olmağa...

***

Balanın taqəti yoxdu,
Durub bir ağı çağıra.
Səsinə holavar qata,
Aranı, dağı çağıra.

Haqq deyilən yol uzundu,
Haqqdan tutdu, qolu sındı.
Dindi; ömrə doluxsundu,
Baxdı; sabahı çağıra.

Ta bəndələr həddin adlar,
Dünya da sərhəddin adlar.
Yığışa doğmalar, yadlar
Bəlkə Allahı çağıra...

ÜRƏYİMİN QANI DÜŞDÜ

ÜRəyimin qara qanı
Düşdü ağ-ağ kağızlara;
Özgə sayaq imkan hanı?
Həyan olum yalqızlara.

Başa Sevgi gələn gündən
Çıxmadı ömrüm dünyədən.
Eşqimi tac hördüyümdən
Dərdim düşdü ağızlara.

Sən orda, mən burda təkəm,
Sirr açmazsan yüz dil tökəm.
Gərək göylərə yol çəkəm;
Dərə, yamac, yal qızara.

Bizə dərddən bir xalı hör!
Xalı dünya, xalı ömür.
Vaxt qalsa bir bizi də gör;
Yalqızları yalqız ara.

Görüb, hiss edib, duyduğum!
Uğrunda ömür qoyduğum!
Nə sayarsan? - mən saydığım
Kar eləməz qansızlara...

TƏCNİS - 1

Çöküb ömür adlı hasarıma nəm,
Hissləri çözələ, ha sarı mənəm.
Dəli arzuların hasarı mənəm,
İlhamım, sən oldun yarı könlümün.

Bir gözəl sevmişdim, oduymuş demə,
Zamanın sirrini o duymuş demə,
Yandığım gəncliyin oduymuş demə;
Yarı gözlərinin, yarı könlümün.

Nəğməyə bələyər Yaz ağ şamları,
Yandır duyğuları yaz axşamları.
Mehdinin könlünə yaz axşamları;
Acı qismətindən yarı könlümün

VURULDUQ

Tarixçi dostum Nadir müəllimə

Biz dünyaya gələn gündən
Hər gələn günə vurulduq.
Göy altında, yer üstündə
Vətən mülkünə vurulduq.

Kimin ki, bəxti yeyindi
Ömrü qan-qada geyindi.
Yolumuz düyün-düyündü,
Toya, düyünə vurulduq.

Dərdi gördük, dərk elədik,
Doğma kimi ərək elədik.
Ömrümüzü görk elədik,
Tanrı görkünə vurulduq.

Dünya cənnət almasıdı,
Nə qəm bizə qalmasa da.
Günümüz gün olmasa da,
Ötüşdü, yenə vurulduq.

Qınamadıq qara baxtı
Nə oldusa dedik: haqdı...
Gördük hər yanda Allahdı:
İmana-dinə vurulduq.

Eşq satılıb alınmadı,
Şükür! Sular bulanmadı.
Dünya dönüb-dolanmada,
Biz dönə-dönə vurulduq.

Gəldik haqqı bulmaq üçün,
Ömür üçün, sınaq üçün.
Minimiz Bir olmaq üçün
Bir olan Minə vurulduq.

OLDU

Bir küskün bəndən var, cığal taleyi
Didərgin ellərə yaraşan oldu.
Hamının göyündə buluda dönüb,
Düzlərə, çöllərə qarışan oldu.

Tapşırıb göylərə bəxt-yığvalını,
Daha görən olmaz qeylü- qalını.
Qərib əhvalını, miskin halını,
Durub özgələrdən soruşan oldu.

Ömrü min bir rəngli güzgüyə verdi,
Ulu dərgahında söz niyə verdi?!
Gündüzlər haqqını özgəyə verdi,
Gecələr özünən vuruşan oldu.

Alın, adı olsun Mehdi Calalın,
Yadın, yadı olsun Mehdi Calalın.
Gözü aydın olsun, Mehdi Calalın,
Çəkilməz dərdlərnən barışan oldu.

***

"Hər şey pulun başındadı"
Sən də bil ki, pulum yoxdu.
Nəfsindən çatlayır dünya,
O tərəfə yolum yoxdu.

Hallandım hallı dünyada,
Eşqi zavallı dünyada.
Ağalı, qullu dünyada
Ağam yoxdu, qulum yoxdu.

Tapmadıq iz körpüsündən
Ötüşdük yüz körpüsündən
Adlarıq söz körpüsündən
Daha bizə ölüm yoxdu.

BU ADAM

Gözləri elə yol çəkər, çəkib qurtara bilməz,
Ürəyini bu dünyayla büküb qurtara bilməz.
Bircə ömrü misra-misra söküb qurtara bilməz,
Bir keçilməz yol tutubdu; addım-addım, bu
adam.

Nə bir toyda gülümsəyər, nə bir yasda ağlayar,
Nə bir qohuma yovuşar, nə bir dostu ağlayar,
Sükutunda haray çəkər, telli sazda ağlayar,
Kimsə bilməz yaxındırımı, yoxsa yaddı bu adam.

Həm uşaqdı, həm cavandı, həm qocadı, həm də
ruh.
Haqqa gedən bir Yolçudu, Yoldu-Tanrı buyurub.
Bir ocaqdı, öz közünün istisinə uyuyur,
Bir taledi-ululardan amanatdı bu adam.

GƏLMƏ

Xeyirdən, şərdən çıxmışam,
Xeyrimə, şərimə, gəlmə!
Daha təhərdən çıxmışam,
Sən bu təhərimə, gəlmə.

Bir dərvişəm, libası-tən,
Yatağı daş, balıncı nəm.
Axşamım qəm, səhərim qəm,
Axşam-səhərimə, gəlmə.

Ünvanım yox, adım bəlli,
Yaxınım yox, yadım bəlli.
Təkcə sənə odum bəlli;
Bu qəm-qəhrimə, gəlmə.

Barmaq tutmaz bir pərdəyəm,
Geridönməz səfərdəym.
Özüm qərib şəhərdəyəm,
Qərib şəhərimə, gəlmə.

Nə axşamım-səhərim var,
Nə xeyirim, nə şərim var.
Görüşməyə məhşərim var,
Gəlmə, məhşərimə, gəlmə.

ŞEİRİMƏ

Axı mən necə yazım ki,
Sığsınlar mənim şerimə,
Daha nə qədər günah var
Yıxsınlar mənim şerimə

Hardan olur üzgörənlik,
Bir tümənlik yüz tümənlik.
Mənim dərdim - güzgüləndi;
Baxsınlar mənim şerimə.

Sevgidi, ana - bacıdı,
Beş ömrün ehtiyacıdı,
Yol üstə bar ağacıdı;
Çıxsınlar mənim şerimə.

DÜŞMƏNİM

Mənim bu dünyada bir düşmənim var,
Sinəmdə yaşayır, ikinci «mən» di.
Dinəndə o məni ömürdən eylər,
Susanda qəm məni, həməh-həməndi.

Bir yana gedəndə, gedər mənimlə,
Ayıma, ilimə, yiyəlik eylər.
Üstündə göz olar əməllərimin,
Ülvü hisslərimə dayəlik eylər.

Düzlükdən düzlərdə qalan olmuşam,
Deyir: Tanrım haqdı, Allahım haqdı.
Dedim: haqq yolunda talan olmuşam,
Deyir ki, bu yolda ahın nahaqdı.

Mən niyə dünyaya gecikdim belə,
Bəlkə min il əvvəl doğulmalıydım.
Bu ömrün, bu əsrin mənğənəsində
Mən niyə, mən niyə boğulmalıydım?

Bu dünya düzələn deyil ki, axı!
Deyir: Zərrəsisən sən də dünyanı...
Deyirəm bəndələr danır Allahı,
Deyir: nəfsdi salan bəndə dünyanı.

Dişlərim qıcınır, əllərim əsir,
Boğa bilməyəndə səbrimi hərdən.
Yenə də qarşımı o varlıq kəsir,
Onu da duyuram döyüntülərdən...

Mən niyə özümə düşmən qazanım!
Bilirəm heç onsuz mən, mən olmaram.
Odur ilhamımla sevgi yazanım.
Onsuz mən göyərüb çəmən olmaram.

O «düşmən» anımdan-günümdən kəsər,
O adam ömrümə, könlümə qənim,
O varlıq sinəmdə yaşar sərəsər,
O insan ikinci ömrümdü mənim.

***

Sınıq görünürəm yaxını yada...
Sirli arzularım bayatı, ağı.
Bir ömür yol getdim kefli dünyada,
Nə dəyişə bildim, mən kiməm axı?!

Həmişə yedəkli taledən, bəxtdən,
Uzaqda mən ollam, gendə mən ollam.
Kim isə ucalar, ya düşər taxtdan;
Tanrıya ən yaxın bəndə mən ollam.

Əziz bəndəsində dərd verər Allah,
Dərdsiz anlarımı hədə bilərəm,
Ən uzaq insanın, ən yad adamın
Dərdini ən yaxın kədər bilərəm.

Cibim boş olanda qəlbim daş olur,
Soyuqqanlı bilir dost-tanış məni
Sıxır hisslərimin məngənəsində,
Gah da silkələyir bu yanlış məni.

Yurdda bir yurdsuz var, duymazmı bir kəs?!
Dərdin ən ağır payına düşüb.
Şəkildə özünü tanımayan kəs
Əhli-kef dünyanın hayına düşüb.

O kimdi?-bir təmiz Allah bəndəsi,
O kimdi?- bir halal kişinin oğlu.
Sorublar haqqımda söhbət düşəndə;
-Nəçidi o Calal kişinin oğlu?

Yox, daha ömrümün payızı gəlir,
Ürək təzə-təzə arzu bitirməz.
Bu yalan dünyanın yalan günləri
Məni o zirvəyə çəkib yetirməz.

Soyuq görünərəm yaxına, yada
Dərdlərin içində yadlaşırım mən.
Bir ömür yol gedəm, yenə dünyada
Nakam arzulara baş daşıyam mən...

***

Qaçan da, qovan da, Səni çağırır,
Dünyada hamının əli göydədi;
Qaçanın halını bilənlər bilir,
Mənim qovana da qəlbim göynədi.

Yoxdan yaratdığın bu dünya ki var,
Hər gün şirin-şirin aldadar bizi.
Çətin, göz doymayan bu sərvət, bu var
Sirat körpüsündən adladar bizi.

Əta eylədiyin sınaqdı ömür,
Ruhu da, canı da özün vermişən.
Qəlbimiz deyəni nəfsimiz demir,
Dözənə dağ boyda dözüm vermişən.

Qovur; qovan yazıq, qovulan yazıq
Qaçır ixtiyarsız dünyada insan.
Bir ayaq saxlayıb barı azcıq
Düşünmür son nədi? - son qəbiristan!

Allah, özün qoru bəd əməllərdən
Bizi Yolçu eylə, bizi Yol eylə!
Könlümüz istəyənlərimiz yetən
Əbədi Sevginlə əhli - hal eylə!

İLƏHİ

Yetən məni aldadır
Sən də aldat, İlahi!
Şirin yalanlar ilə
Başımı qat, İlahi

Yaşamaq olmur daha
Qıyma batam günaha;
Bir ümid ver sabaha,
Dadıma çat, İlahi.

Yarı iblis, yarı şıx,
Ya qaranlıq, ya işıq.
Ömrüm kimi qarışıb
Bu kainat, İlahi.

Bir az da gəl yaxına,
Yetişim dərgahına.
Bax könlümün ahına
Bir də yarat, İlahi.

Olduq bixəbər səndən,
Düşdük dərbədər səndən.
Gözlərik xəbər səndən;
Sağ-salamat, İlahi!...

GEÇİKMİŞ ETİRAF

Biz ki, inam öldürürdük....
Bizi də sən öldürürsən;
Biraz şaxta, bir az tufan,
Biraz da çən, öldürürsən.

Qayıtmağa güman varmı?
Gün doğa, ay bədirlənə,
Sənsiz dünya gülzar ola
Çəmən-çəmən öldürürsən.

Elə verdik faniyə
Uca-uca Sevgiləri...
Kərəmin var: - çün ayrılır
Ruh və bədən, öldürürsən.

Dərgahından qovulanın
Əriş-ağacı kəsilməz...
Hanı gözü doymayanlar?
Çətən-çətən öldürürsən.

Olsa da qul-qaravaşın
Bilibən tutduğu, günah,
Öz yoluna cəfakeşdi,
Biçir kəfən, - öldürürsən.

Asilərin küfründəyik,
Sahibi - Zamanım gəlməz.
Diyar-diyar, ölkə-ölkə,
Vətən-Vətən öldürürsən.

Dünya qəmli möminlərin
Pərvərişdi pənahında.
Haqq bulunmur; gec-tezi
Bağrı zədən öldürürsən.

Suya, oda, yerə, göyə
Bağışla qadir Allahım!
Bizə-bizdən sən yaxınsan
Dərib dən-dən öldürürsən.

Diri-diri şəhidlərik
Fəryadımız eşidilməz...
Cümləsidi Mehdi Calal,
Deməz nədən öldürürsən.

GÖRƏNDƏ Kİ...

Görəndə ki, uzaqlara baxıram,
Görəndə ki, danışmıram, dinmirəm,
Onda bilin şimşək olub çaxıram,
Onda bilin səmalardan enmirəm.

Görəndə ki, qəm oxunur üzümdə,
Görəndə ki, od parlayır gözümdə,
Görəndəki, halım deyil özümdə,
Tək buraxın! bəri başdan deyirəm.

İlham gəldi baş qoymaram balınca.
Sözüm qalsın mən dünyada qalınca.
Yollar boyu ürəyimin dalınca
Bir ömürdü ha yüyürrəm-yüyürrəm

***

İlahi nə yaşadım ki,
Ömür belə ötüşdü...
Gözümü yumub - açınca
Saçlarıma qar düşdü.

Mən iyirmi, otuz yaşda
Necəydimsə eləyəm...
Fəqət yenə ötər illər
Neyləmişdim, neylərəm...

Elə bil ki, bu illərin
Hamısında birəm mən,
Əmi, dayı çağırırlar;
Demək dəyişirəm mən.

Bir az görkəmə dəyişib,
Bir az da baxışlarım.
Çox cavabsız suallardan
Çatılıdır qaşlarım.

Ərimir illərin qarı,
Bu açar, bu kilidim.
Allah, nakam arzuları
Kömək eylə, - kiridim.

GÜNƏŞ OLAN ZAMAN-ZAMAN BÖLÜNMƏZ

*Dilimin ucundan dönüb qayıdan,
İçimdə qırılan səda-Vətəndi.
Sevgisi sinəmdə tufan oyadan,
Qəmlərdə çırpınan ada- Vətəndi.*

BÖLÜNMƏZ

Dədəm Qorqud! Budaq kökün dandımı?
Dəli Ozan! Çiçəklərdən qan damır.
Bəlkə bu od ruhunuzu yandırmır?!
Günəş olan zaman-zaman bölünməz!

Bu topağın qan yaddaşı dərində,
Ulu dərdi qibləsində, pırında...
Gör kim qaldı sənin ocaq yerində?
Yerdə qalan bu nahaq qan bölünməz!

Biz dünyanı vaxta-ana bölmüşük.
Dəli eşqə, şirin cana bölmüşük
Oylağını qana-qana bölmüşük
Canda ürək, damarda qan, bölünməz!

Son anında qəlpələrim ağlayar,
Ucalarım, təpələrim ağlayar,
Bu tufanda ləpələrim ağlayar,
Bölünməzdi Azərbaycan, bölünməz!

SƏNİ DƏ

Səni də salırlar «Ölçü-biçi»yə
Sən də hər gün, - «Salam, sağ ol»
-deyirsən
Gedib ana yurdu yağıya verib
Gəlib öz adına oğul deyirsən?

Nə atan, nə baban kölə olmayıb,
Çərçivə ömrünlə sən kimə çəkdin?
Deyirsən o dövran belə olmayıb;
Guya kişi olub görünəcəkdin?

Bir qismət çörəyin, bir içim suyun
Bir odun, ocağın yoxdu, nə olar?
Demə ac olanda kişilik-oyun,
Kişilik bir uca taxtdı, nə olar.

İçində Nəsimi inadı yoxdu,
Füzuli deyilsən, Sabir deyilsən.
Könlün-sarı bülbül, qanadı yoxdu,
Az olar cisminə «qəbir» deyilsə.

Belə korun-korun yanmağın da boş,
Qalmısan təzadlı ömrün əlində.
Tufana dönməyin Yaradana xoş;
Eşqi ürəyində, Adı dilində.

İçinlə çölünün mənzili uzaq,
Nəsə heç özünə oxşamadın sən.
Bir gün ürəyində qurd ulayacaq
İndi haraylayan səsə dönməsən.

AĞLAMA

Göz yaşın sinəmdə yandı,
Ağlama, anam, ağlama!
Dərmi ruhuna ayandı,
Ağlama, anam, ağlama!

Bu ömrüm - dualı ömrüm,
Bəlalı, havalı ömrüm.
Uyuyur davalı ömrüm,
Ağlama, anam, ağlama!

Bu dünya sevgi görküdü,
Bu ömür çəndi, bürküdü.
Bu qəbir də mənimkidi,
Ağlama, anam, ağlama!

Mən bu ömürdən usandım,
Sinəmdən daman al qandı.
Üstümdə bir çıraq yandır,
Ağlama, anam, ağlama!

Özüm daşlar sırasında,
Dərdim gözün qorasında.
Yernən-göyün arasında,
Ağlama, anam, ağlama!

TƏCNİS – 4

Ustad Aşıq Qaracana

Elə alov tutub yandı barmaqlar;
“Nə qaldı atəşdən - qaracan”- dedi
İqlimlər dəyişdi tellərin üstə
Təşnə ürəyimiz qara can,- dedi

Zülməti göylərə qalxan pər dələr,
Kim Qorqud sehrini pozar, pərdələr?
Dəmirci kürəsi oldu pərdələr,
Qopuza qurbandı, - qara can,- dedi

Ay Mehdi, sənətdə Söz Ündən olmaz
Zaman sərçəsinə sözün dən olmaz
Doğruluqda elin sözündən olmaz;
El də yerbəyerdən “Qaracan”- dedi

DƏRDİMİ

Duyğusuzdan a yurddaşım,
Eylərəm haşa, dərdimi.
Dərd bilib, dərd anlayana
Deyim birbaşa dərdimi.

Hər günüm mənə il oldu.
Oda düşdüm, dil-dil oldum.
Dərd üstdə Anadil oldum,
Yetir qardaşa dərdimi.

Ürəyimi neyləmişəm,
Yellərə qul eyləmişəm.
Yaxın bilib söyləmişəm.
Qayaya, daşa dərdimi.

Bir gör kimlərə bəndəyəm,
Əkindəyəm, səpindəyəm...
Taleyi yaman gündəyəm,
Bölüblər yaşa dərdimi.

Bu ömür dolan buluddu,
Qalınca y k n  tutdu.
Yayı, payızı ovutdu,
Saxladı qıŗa dərdimi.

Daha daŗıya bilmirəm.
Sevib-oxŗaya bilmirəm,
Mən ki, yaŗaya bilmirəm,
Bacarsan yaŗa, dərdimi.

***

Həqiqət ayrıldı öz məhvərindən,
Od qalxdı tarixin səhifələrindən.
Bir həsrət yol saldı Xudafərindən
Oldu taleyindən narazı dağlar.

Bu yurdun dərdləri aşdı başından,
Ta nə çarə qılar daşlı başına.
Bir arzu fırlanar başlı-başına
O tayı, bu tayı Arazı dağlar.

Ellərin ömrünə bu nə yazıydı?
Kimlər imzaladı, niyə yazıldı?
Məgər ürəklərin qəmi az idi?
Pozulmaz yazımı bu yazı, dağlar?!

***

*Öldü xəbərini gec eşitdiyim Qərbi
Azərbaycanın Şəki kəndindən olan
Ustad Aşıq Elmana.*

Bu gün elə o gündü...
Ölmüsən, Aşıq Elman!
Demək ömür yazını
Silmisən, Aşıq Elman.

Sənsiz qan ağlar güllər,
Susmaz daha bülbüllər.
Ölümünü deyirlər
Bilmisən, Aşıq Elman.

Dinib qəmli avazla,
Minbir nakam murazla,
Dərdini qara sazla
Bölmüsən, Aşıq Elman!

Heyf o eşqə, havaya,
Dönmüşdü yiyəvaya.
Bu ölümən dünyaya
Gülmüsən, Aşıq Elman!

Deyirlər ilin çıxıb,
Üstündə gülün çıxıb
Bu gülnən könlün çıxıb,
Gəlmisən, Aşiq Elman!

BU DAĞLAR

Yaranışdan möhnət, kədər qalalı,
Ah! bu dağlar, ah! bu dağlar, bu dağlar!
Başı qarlı, məhəbbəti bəlalı,
Gecə-gündüz qardaş deyər, od ağlar.

Aralıqdan bir qüssəli çay keçər,
Gumuldanan, neçə dərdli ay keçər,
Bəs bu çayın sularından kim içər,
Nədən içməz çadarlanmış dodaqlar?!

Zirvələrdən həsrət axıb, çaylanır,
Ümman-ümman könüllərə paylanır,
Arzulardan elə nisgil boylanır,
Ürəklərdə bu yangılar, bu dağlar...

Bu yerlərin daşları da kövrəkdir,
İki sahil -iki yarım ürəkdir,
Ürəkdirsə, ürək bütöv gərəkdir,
Könülləri bu yandırar, bu dağlar.

AĞLAYAM GƏRƏK

Gözlərimə bulud enib,
Mən «mən»i ağlayam gərək.
Sabahımı saxlamağa
Dünəni ağlayam gərək.

Ya səbrdi, ya qəbirdi,
Ürək yarı, ömür birdi.
Kövşənə bir nadan girdi,
Mən «dən» i ağlayam gərək.

Nəsiminin inadını,
Babəkin «qol-qanadı»nı,
Füzulinin fəryadını,
-Min qəmi ağlayam gərək.

Yazı, tale, satan, alan,
Ömrüm ruhum olub talan.
İllərnən düymədə qalan
Qönçəni ağlayam gərək.

Yad əllərdə parçalandı,
Vüsəl bilməz gör haçandı.
Yarısı da yarımçandı,
-Vətini ağlayam gərək.

***

Şair Z.Qafarlıya

Bu il yenə başlanıbdı
Axın, dağlara-dağlara.
Gərək mən də ürəyimdə
Baxım dağlara-dağlara.

Bir cüt gözdə gilə bizik,
Zirvə yönlü düşən izik.
Gen düşsək də elə bizik
Yaxın dağlara-dağlara.

Ötən günlər dönə, çətin!
Mehdi Calal, nə sus, nə din!
Eh, sənin də, ay Zirəddin!
«Ahın dağlara-dağlara».

SAZ ÇALIRAM

Pəncərə önündə dayanmışam tək.
Gəzir barmaqlarım tellərin üstə.
Xəyalım köç çəkir keçmişə doğru.
Min yangı duyuram bu qədim səsdə.

Dolur babaların ruhu sinəmə.
Elə bil qaya tək sərtləşirəm mən.
Uğursuz günlərim düşür yadıma,
Sazla xıssın-xıssın dərdləşirəm mən.

«Ruhani» çalırım tellərə baxın!
Təbrizə uzanan yolu andırır.
Sanıram ilahi varlığa dönüb
Bu səs sərhəd aşır, çay dayandırır.

Yenə «Kərəmi»lər, «Gözəlləmə»lər
Yel olur sinəmin köz qalağına.
«Şərili» üstündə xoş xatirələr
Gözlərim önündə dönür axına.

«Sarıtel» çalırım sarı tellərə...
Gözümə könlümdən damla sürüşüb.
Bir budaq başını yaman yelləyir.
Yəqin ki, könlünə «Sarıtel» düşüb.

«Qürbəti» çalırım qərib axşama,
Üstümə qəriblik çökür elə bil.
Bir uzaq ulduza dikilən gözüm
Keçdiyim yolları çəkir elə bil.

Dəli istəklərim başımdan aşdı,
Göynədi sənəmdə qəm adaları.
Mənmi havalandım, sazımı danışdı?
Sirdi, möcüzədi saz havaları.

EYLƏR

«Duman gəl-get bu dağlardan»!
Yenə dağlar ah-zar eülər.
Dağı dumanlı görəndə
Qəmli könlüm qubar eylər.

Yellər əsər dörd bir yandan,
Sinəm qurtarmaz tufandan.
Qar bir yandan, çən bir yandan,
Kədərimə tumar eylər.

Tutulmuşam dağlar kimi,
Könlüm viran bağlar kimi.
Kimi gülər? ağlar kimi?
Kim dünyanı bazar eylər?

Axtarıram dostu, yarı;
Çək köçünü düzə sarı.
Gül açmayan arzularım
Ürəyimi tar-mar eylər.

Nə bir dinclik var qəlbimdə
Daş çatlamazmı səbrimdən?
Bu yolda ölsəm qəbrimdən
Yurdum təzə «nübar» eylər.

GÖZLƏYİR

Bir vaxt çəkinərdim Müşfiq yaşından,
İndi də Nəsimi yaşı gözləyir.
Belə ölümləri bəlalı yurdun
Torpağı gözləyir, daşı gözləyir.

Bu dərd ürəyimə yaxından yaxın,
O gün ki... mən oldum uzaqdan baxan.
Gecəni, gündüzü qəlbinə sıxan
İntizar gözlərin yaşı gözləyir.

Nə torpaq diksindir, nə dağ dillənir.
Qannan rəng alırsa, bayraq dillənir.
Haqq deyib durmuşam nahaq gülləni
Təşnə ürəyimin başı gözləyir.

Yazım yaz oldumu, yayım yaylana,
Payızım barlana, barım saylana.
Laylasız darıxdım, Vətən,- laylana,
Arsız ömrə nə var, qışığı gözləyir.

***

Şair Sabir Yusifoğluna

Ürəyim qanadlanır,
Dostların görüşünə.
Olduq illər ayrısı,
Bax, dünyanın işinə.

Göylər bulud-buluddu,
Könlümüz yara-yara.
Bu qədər həsrət hardan!
Durub çıxmaq yollara...

Yollara yağış yağar,
Aranı təmizləyə.
Bəlkə bir az yubandım
Kaş ki, dostlar gözləyə

İllər yel qanadında
Ötər, boşuna qalmaz!
Ümidnən keçdi ömür,
Belə yaşamaq olmaz!

SALAMAT QAL

Miskin oba, miskin otaq, miskin yurd.
Küləklərdən yorğun ocaq, küskün yurd.
Mən unuttum, sən də məni ta unut.
Salamat qal, salamat qal, salamat.

Mərđi sevdim qınaqlarım çoxaldı,
Dərđi sevdim sınaqlarım çoxaldı,
Səni sevdim günahlarım çoxaldı,
Salamat qal, salamat qal, salamat.

Yurd mənimdi, dərđ mənimdi, dil deyim
Namərd mənim, mərđ mənimdi, bil,
deyin!
Ocağın düz ürəyim bildiyim,
Salamat qal, salamat qal, salamat.

Ömrüm-günüm qış günəşim, yaz qarım,
Əsən yellər sirli təbim, yazarım.
Ay, anamın yetim qalan məzarı!
Salamat qal, salamat qal, salamat.

XOCALIM

Gör neçə ildir ki, sağalmır yara,
Hələ yollar, izlər qandı, Xocalım!
Donan doğmalarla, yanan yurdlarla
Ömrümüz-günümüz yandı, Xocalım.

Gördük; nə şimşəklər çaxdı Vətəndə...
Kəsilməz nalələr - ahdı Vətəndə.
Ölənim, itənim ruhdu Vətəndə,
Can içrə çırpınan candı, Xocalım!

Dərdir dərmanı böyük millətin,
Tarixdə misli yox bu müsibətin.
Göz də gördüyünə inanır çətin,
Dünya bu dəhşəti dandı, Xocalım!

Vətən - qibləmizdi, dərd - pirimizdi,
Hər şəhid övladın - mərd birimizdi...
Bu torpaq əbədi and yerimizdi;
Kim pozar müqəddəs andı, Xocalım!

***

*Kərəm müəllimin
xatirəsinə*

Eyninə almazdın şəhəri, kəndi,
Dünyanı bir gözlə görən qardaşım.
Ömrünü-gününü qayğıya verib
Yerinə qəm-kədər dərən qardaşım

Qaçqınlıq, köçkünlük payına düşdü,
Göz yumub açdın ki, əlli ötüşdü.
Dəyişən dünyada demək, dəyişdin,
Mənim türk qardaşım, ərən qardaşım.

Könlün şərə düşmən, doğruya dostdu,
Ömrünün bağında nə yellər əsdi!
Vətən yaraları səbrini kəsdi
Axır dözəmmədin Kərəm qardaşım.

***

İstədim səni çağırım,
Ünüm ağladı, ağladı.
Ömrümü Günəşə tutdum,
Günüm ağladı, ağladı.

Könül verdim ağılar,
Duyub, gördüyüm ağrılar.
Çox uzaqdan çağırırlar.
-Dinim ağladı, ağladı.

Yorduğum yollar qar idi,
Bəlkə elə hamar idi...
Yaşasam ömür yaradı,
Dönüm, ağladı, ağladı.

Mən dərdi daşdan qorudum,
Yardan-yoldaşdan qorudum,
Gözümü yaşdan qorudum,
Könlüm, ağladı, ağladı.

***

Şalalə İnqilabqızına

Yamaca çən gəlir, dağa qar düşür,
Saralan gümanım - payız ötüşür,
Könlümə əlçatmaz arzular düşür,
Didərgin ruhların duasını çal!

Toplar dillənəndə nağıl yerinə,
Sən qəlpə topladın noğul yerinə.
İndi yağılarnan oğul yerinə
Döyüşən yurdumun davasını çal!

Bir gülsən, açmısan qışın qarında.
Qəlbimə doğmadı ağrıların da.
Təzə qanad açan misralarınla
Qırılan sazının nəvasını çal!

Belə ki çalırsan,-min dərd könlümün,
Dərdin çəkilməzi bu mərd könlümün
Bir qərib sevgiyə həsrət könlümün
Bir ömür çalınmaz havasını çal!

Adınla çağlayıb aşıb-daşarsan,
Adımı çəkərsən, nəğmə qoşarsan.
Bu incə duyğunla, əgər başarsan
Laylasız dünyamın laylasını çal!

NECƏ KEÇİM

Qeylü-qalların üstündə,
Düşüb qollarım üstündən.
Dərdli yolların üstündən,
Necə keçim?

Bəs bu Yerin ahı kimin?
Savabı, günahı kimin?
Bu dünyanı çoxu kimi,
Gecə keçim, necə keçim?

Gecə - torpağın kölgəsi,
Sinəm - dərdin könəlgəsi.
O yurd - gözümün giləsi,
Necə keçim?

Könlümdə qəm, saçımda dən,
Cavidlərdən, Müşfiqlərdən,
İçimdən keçən dərdlərdən,
Necə keçim?

YURDUM

Hərəmiz bir yuva tapdıq,
Sığındıq, səndən uzaqda.
Guya sənə əzəlkindən,
Yaxındıq, səndən uzaqda.

İl gəldi illərin üstə,
Gün gəldi günlərin üstə,
Qan yağdı güllərin üstə,
Yayxandıq, səndən uzaqda.

Nə gələnnən gələ bildik.
Nə ölənnən ölə bildik,
Nə bir dərdi bölə bildik,
Dolandıq, səndən uzaqda.

Cadarlanmış torpaq kimi,
Düymə kimi, yarpaq kimi,
Kökdən ayrı budaq kimi,
Talandıq səndən uzaqda.

Dərdinə yığılan ağlar,
Özündən yığılan ağlar,
Ocağı dağılan ağlar,
Qalannıq səndən uzaqda...

AŞIQ

Sazı dinləyərkən

İllərin yanğısı yaşar bu səsdə,
Məni saz harayı yandırır, Aşiq.
Nisgilli arzular var sinəm üstə,
Ürəyimi kədər dindirir, Aşiq.

Çal, çal şahə qalxsın saz havaları,
Ərisin tellərdə arzumun qarı.
Odlanan qəlbimdə gur alovları,
«Sarıtel», «Dilqəmi» söndürür, Aşiq.

O, qəm çanağıdı, gizlidi sirri,
Qorqudun qopuzu - bizlərin piri.
Dədə Ələsgəri, dədə Şəmşiri,
Yanıqlı xalların andırır, Aşiq.

Min hikmət baş qoyub saz sinəsinə,
Nədən dolaşmasın saz sinə-sinə?
Kədərdənmi düşüb iz sinəsinə?
Bəlkə duyanları yan durur, Aşiq!

Od aldı vüsala yetən zamanda,
Xan Kərəm bir yanda, Əsli bir yanda.
Xalqın dastanları xatırlananda
Elə bil könlümə qan dolur, Aşıq.

Çal, çal damarımda qan kimi çağla,
Elləri sənətin sehrinə bağla.
Dərdimi tellərin diliyənin ağla,
Sevənlər qəlbini tən bölür, Aşıq.

SƏNİ

S. Vurğuna

Şair, bir gün yolum dağlara düşdü,
Necə əzizlərmiş o dağlar səni.
Min ağrı-acıyla, min həsrət ilə,
Sordu yaşıl-yaşıl budaqlar səni.

Yol çaşan çığırlar üstümə gəldi,
Bükülən çiçəklər qalxdı, dikəldi.
Bir bayatı çəkdi, səbrimi dəldi,
Dilinən ağladı bulaqlar səni.

Qayalar dinmədi, sirri var kimi,
Xəyalım qarışdı buludlar kimi.
Gah günəş, gah yağış, gah da qar kimi
Gözlərmiş gəzdiyin oylaqlar səni.

Gəldim məzarının önünə bu gün,
Sinəmdə arzular düyündür, düyün.
Qayğıyla bəzəndi narahat ömrün,
-Axtarır «Şəmşirlər» çıraqla səni.

Hər gün tər çiçəklər dəstəbədəstə
Gəlirələr, ölümlər qəbrinin üstə.
Elə səbir gəlir səbrinin üstə,
Bürüyüb saralmış yarpaqlar səni.

Könlüm gumuldanar xan Araz kimi,
Gumanım yaralı bir muraz kimi.
Bil dəli istəklə susan saz kimi,
Sıxıbdı köksünə torpaqlar səni.

Köçmüsən qəlbinə yayın, payızın,
Hər şaxtalı qışın, çiçəkli yazın.
Təbiət dilində danışar sazın,
-Zaman fəsil-fəsil varaqlar səni.

VURULMUŞAM MƏN

Əzizdir hər ağac, hər daş könlümə,
Ömrün bu çağına vurulmuşam mən.
Eşqilə döyünən qəlblərə əhsən,
Doğma qucağına vurulmuşam mən.

Bir az sevincim var, xeyli qəmim var,
Tufanlar qoynunda ümüd gəmim var.
Döyüşə həm süngüm, həm qələmim var,
Uca bayrağına vurulmuşam mən.

Ömrümüz fərəhdən arzular əkə,
Xoşbəxt günlərimiz qəmləri sökə.
Sısqanı özüylə çaylara çəkən
Neçə bulağına vurulmuşam mən.

Ürəkdən sevənlər tən bölər eşqi,
İlqarsız çıxanı silkələr eşqi.
Yaşaram könlümdə zirvələr eşqi,
Hər uca dağına vurulmuşam mən.

Sıxaram sinəmə yamacı, düzü,
Qaynayan təbimdir çeşmənin özü.
Mehdi Calal deyir, eşqimin gözü,
Vətən torpağına vurulmuşam mən.

***

Şair Lətif Hüseynliyə

Dostlar! Mən olmayan yerdə,
Deyirsiniz «Yerin görünür».
-Elə sizin aranızdan
Ömrüm-qədərim görünür.

Dünyam elə yır-yığışda...
Harda bitər, hardan başlar?
İzim vardı, qar-yağışdı,
-Bir çıxım görüm görünür..

Ayım belə çaxnaşmadı,
İlim, belə çaxnaşmadı!
Ölüm belə çaxnaşmada,
Arazım - Kürüm görünür..

Ömür dərdə bürünməsə,
Pərdə - pərdə bürünməsə,
Harda yerim görünməsə,
O yerdən qəbrim görünür.

***

*Tarix elmləri doktoru, professor
Dərgah Humay oğlu Qüdrətovun
xatirəsinə.*

Qəlbimə dammışdı, çin oldu bu gün,
Ağır günlərində bilə, bilmədim.
Dondum bir gecikmiş, qəfil xəbərdən,
Dərdi də kimsəylə bölə bilmədim.

Həzin söhbətlərin şimşəyi çaxdı
Bu axşam kütləşən qulaqlarımda.
Məni xatirələr yandırır-yaxdı,
Qaldım doğmalığın boran-qarında.

Səndən dərslər alanlar qürur duyardı,
Eşidən bu dərddən qan ağlayacaq.
Elə mənqarışlıq çox dostun vardı,
Bilənlər ayrıca yas saxlayacaq...

Əzəldən gərəkli, halal adamı
Niyə özgələrdən soraqlarıq biz.
Nədən sağlığında biganə qalıb,
İtirəndən, sonra qəm bağlarıq biz.

Yurda bahar gələr, açılar güllər
Qəmlə qarşılıq hər gələn yazı.
Sabah kirisə də dil deyən ellər,
Susmaz Ustad Aşiq Humayın sazi.

Dünəndən sabaha bir işiq idin
Qəbrin nurla dolsun, Dərgah müəllim.
Elmə, insanlığa yaraşiq idin,
Yerin cənnət olsun, Dərgah müəllim.

GETDİM

Ömür də göz qırpımıtək,
Bir an imiş, gəlib, getdim.
Ən müqəddəs arzulara,
Aman imiş, bilib, getdim.

Baxdım uca dağlar qardı,
Çıxdım ki, qarı bahardı...
Sevinc adlı nəyim vardı,
Güman imiş, bölüb, getdim.

Yanıb nakam yaşlarına,
Dönüb sinə daşlarına,
Gecikən göz yaşlarına,
Yalan imiş, gülüb, getdim.

İtirib yar-yoldaşımı,
Tutdum qovğalı başımı.
Mən sonuncu göz yaşımı.
Dünyam imiş, silib, getdim.

Sevgiyə bais ürəkmiş,
Ölümü də sevəcəkmış,
O da bir nazlı mələkmış,
Laylam imiş, - ölüb getdim.

YOXDURMU

Səfil-səfil dolanarsan küçələr boyu,
Zalım adam, sənın yerin-yurdun yoxdumu?
Bu yağmurlu havalarda nə arayırsan,
Bir bucağın, bir ocağın, odun, yoxdumu?

Çözələnər düyün-düyün söz ürəyində,
Sən təşnəsən, tufan başda, köz ürəyində.
Qərib-qərib qovrularsan öz ürəyində,
Bu dünyada bir yaxının, yadın yoxdumu?

Perik düşmüş el sənindi, oba sənindi,
Tapdaq olmuş yurd sənindi, yuva sənindi,
Görünməmiş savaşı sənın, qovğa sənindi,
Yollara çıx, dağlara qalx, dərdin yoxdumu?

Sən Tumassan, Ziyaratsan, Əmən dağışan,
Sən o taylı, sən bu taylı dərd yatağışan,
Sən ki, şəhid oğulların bəndərgahışan,
Nitqin ahdı, ahın qandı, dadın yoxdumu?

Yaxın adam, uzaq adam, bu nə duruşdu!
Bilmədinmi bu ömürdu, ya aldanişdı!
Mən ki səndən ad soruşdum, ünvan
soruşdum.
Yurdun viran, yerin məlum, adın yoxdumu?

**İNNƏN BELƏ YÖN
TUTMAĞA QAPIM YOX**

*Dərd məndə üz gördü, kədər doğmalığ,
Sərsəri ruhları didər doğmalığ.
Hər gün qəribliyə gedər doğmalığ,
Yoldan saxlamağa qolum tapılmaz.*

ÖMÜR BAŞLAYARMIS

Nazik ağacların hörülən daxma,
Suvağı samannan yoğrulan daxma,
Səndən, yolum üstə qurulan daxma!
Ömür başlayarmış, gün başlayarmış.

Ömür başlayarmış, gün başlayarmış,
Payız-qış, qar-yağış daman daxmadan.
Bir bölük uşaqlı həməndə daxmadan
Bir ana günləri alqışlayarmış.

O qara yellərin əsdiyi yerdən,
Bir bəndə Allahı səsləyib yerdən.
Çoxları ayağın kəsdiyi yerdən,
Ömür başlayarmış, gün başlayarmış.

Yarımcən olsa da gedən gələrmiş,
Vətəndaş dalınca Vətən gələrmiş.
Daxmanın ruzusu göydən gələrmiş,
Göylük böyüklüyə bağışlayarmış.

Mənim yaddaşımdan o yana,- ağrı,
Nağılım, xatirəm- sinəmin dağı.
Müqəddəs kökümdə dolanan ağrı
Neçə qol-budağı naxışlayarmış...

DAĞLAR

Uzaq düşdüm qucağından,
Ay, dərdimdən halı dağlar!
Qərib ata ocağından,
Dolannam havalı, dağlar.

Arzum atlı, mən piyada,
Ömrü-günü verdim bada.
Nə görmədim bu dünyada,
Ömürdən bahalı dağlar!

Oda düşdüm, sevdim, yandım,
Dərddən-dərdə qanadlandım,
Orda bir «Gəlinatlandı»,
Burda bir «Vağzalı», dağlar!

İllər yoluma gün tutmaz,
Daha sənə ünüm çatmaz.
Bu vurğun könlüm unutmaz,
O yamacı, yalı, dağlar!

Başın üstə dolan bulud,
Ulu dərddi, müqəddəs tut.
Nə quduz yelləri unut,
Nə Mehdi Calalı, dağlar!..

***

Yenə yön çevirdim doğma qoynuna,
Ay, mənim könlümü saxlayan dağlar!
Xatirələrimlə, arzularımla
Əzəldən sizlərə bağlıyam, dağlar.

Küləklər fikrimi daraya bilmir,
Gözüm gözəllikdən yarıya bilmir,
Könlüm ayrı məkan araya bilmir,
Gülün tək gül yoxdu qoxlayam, dağlar.

Qəmli taleyimlə könlüm barışmaz,
Quşların səsinə səsim qarışmaz,
Daha olan oldu mənə yaraşmaz,
Durub qərib-qərib ağlayam, dağlar.

Səsi sizdə qalan bir haraymışam,
Bir vaxt xeyrə-şərə yarayırmışam,
Mən sizə könlümdə yer ayırmışam,
Siz məni beş günlük saxlayın, dağlar.

BAHAR

Yenə yaşıl dona girib təbiət,
Yaz gəlib, silibdi könül yasını.
Dumanlı günlərdə dəyişib əlbət
Bu yerlər əyninin ağ libasını.

Ötən yolçuları yoldan olubdu,
Nə gözəl yuyubdu qar,- çiçəkləri.
Necə utancaqdı, necə küsəyən,
Meyvə çiçəkləri, bar çiçəkləri.

Yenə də kükrəyib, çağlayır çaylar;
Adam bu axına baxmaq istəyir.
Yol -iriz bilməyən sısqa bulaqlar
Çaylara qoşulub axmaq istəyir.

Ətrafa yayılan quşların səsi
Bənzəyir müğənni bəhsəbəsinə.
Coşğun dağ çayının dəli həvəsi
Dönür şlalənin zənguləsinə.

Dəyişib torpağın bildirki halı,
Elə bil daşlar da təzələniblər.
Bu güllər gözümün nurunu alır,
Hər yala, yamaca səpələniblər.

Kimi qarşılayır Novruz gülləri?
Nərgizi qoynuna alıbdı meşə.
Yenə də uzalı qaldı əllərim,
Yenə də boynunu бүkdü bənövşə.

Gəzirdim sinəmdə bahar havası,
Könlüm istəyirdi bir çiçək dərəm.
Bəs niyə üzməyə əlim gəlmədi,
Bəlkə yol gözləyir bir çiçəkdərən?

BİR DƏ DÜŞƏ...

Bir də düşə o yerlərə güzarım,
Salamlaya oba məni, el məni.
Taleyimə qarşı gələ baharım,
Ovsunlaya çəmən məni, gül məni.

Ürək açam qayasına, daşına,
Dönəm elin yaddaşına, huşuna,
Ata kimi sığal çəkə başıma,
Qarşılaya yoxuşlarda yel məni.

Zirvələrdən-zirvələrə adlayam,
Dağ döşündə neçə gəvən odlayam,
Kol-kos basan cığırları artlayam,
Çaşdırmaya sıxlıqlarda yol məni.

«Qara daş»dan «Top ağac»a keçəndə,
Yola çıxıx o yağış da, o çən də,
Buz dodaqlı bulaqlardan içəndə,
Buraxmaya zümzüməli dil məni.

Bayram ola, şənlik, büsat qurula,
Subaylığım ürəklərdə qor ola,
Bu hisslərdə gizli-gizli qovrulam,
Çulğalaya ilham adlı sel məni.

Bəxt oyada ulu yurdun yazını,
Atam kəsə o «qurbanlıq» quzunu,
Mən kökləyəm «Yurd yeri»nə sazımı,
«Başa düşə» mizrab məni, tel məni.

Harayıma bir qəlbi saf yetişə,
Anam bilə, o gözələ «Ad» düşə,
Gözlərindən sinəm üstə od düşə,
Məşəl ola, eyləməyə kül məni.

ATAM CALALIN XATİRƏSİNƏ

Adına bir şer yaza bilmədim,
Taleyin bir şerə, beş şerə sığmaz.
Bizə sığınacaq məzar qoymusan,
Eşqin bu dünyada heç yerə sığmaz.

Gözlərdə üzünün əksi qalıbdı,
Dünyamız o vaxtdan bom-bozdu elə.
Bir ana məzarı fikrə dalıbdı,
Bizim ürəyimiz bum-buzdu hələ.

Bizi gözü-könlü tox saxlamısınız,
Ayrı bir təmənnam yoxuydu mənim.
Məni xəyallarda çox «saxlamısınız»,
Sonrakı həqiqət...yuxuydu, neynim!

Siz mənim ömrümə bir şirin nağıl,
Nə yaxşı nağıllar az yaşamayır...
Daha öz çölündən yığışan oğul
Yazda doğulmuşdu, yaz yaşamayır.

Aldanıb dünyanın etibarına,
Batman dərdlərini çözləmədim.
Düşdüm halal ömrün boran-qarına,
Ulu duyğuları söz eləmədim.

Bir sərkərdə ömrü, bir kişi ömrü,
Bir qəhrəman ömrü yalandı, ata!
Adam var yarınır, irişir ömrü,
Dünya yanlışlarda talandı, ata.

Qarlı dağlar kimi, uca ömürlüm,
Bu eşqi qəlbim tək daşa yazmışam.
Qəbrindən başlayan küləyə dönüm,
Adını adımla qoşa yazmışam.

AY ANA

Bu zalım dünya məni
Səndən eylər, ay ana!
Çiçək həsrətli könlüm
Çəndə neylər, ay ana!

Məkanın zamanı var,
Sevginin zamanı yox!
Bu dərdin amanı yox;
Nələr söylər, ay ana!

Tufan çəkən bu ömrü
Yer də, göy də səsləyir;
Cismim torpaq istəyir,
Ruhum göylər, ay ana!

YAMAN DARIXMIŞAM, ANA, SƏNİNÇÜN

(M.İsmayıl)

Bu gecə könlümdə tufan, yel olub,
Bu gecə gözümdə kədər göl olub,
Bu gecə ürəyim dinən dil olub,
Darıxdım, ana.

Arzular məşələ dönüb bu gecə,
Bir övlad qəmlərdə yanıb bu gecə,
Könlüm pəncərəyə qonub bu gecə,
Darıxdım, ana.

Bir qaynar bulağın gözü sinəmdə,
Dilinin nəğməsi, sözü sinəmdə,
Həsərin alovu, közü sinəmdə,
Darıxdım, ana.

Gözümdə, dünyanın anası sənsən,
Ömrümün, günümün mənası sənsən,
Çətində halıma yanası sənsən,
Darıxdım, ana.

Gəlir xəyalıma yoxsul bir otaq...
Biz orda sevincə, kədərə ortaq.
Dərdlərin sinəmdə yanan gur ocaq,
Darıxdım, ana.

Qara saçlarında dən də görmüşəm,
Ömrümü dumanda, çəndə görmüşəm,
Dünyamın sevincin səndə görmüşəm,
Darıxdım, ana.

Ruhum xatirələr röyasındadır,
Surətin gözümün qarəsındadır,
«Əcəl qaşla-gözün arasındadır»,
Darıxdım, ana.

***

*İndi haqq dünyasına
qovuşmuş əziz Səmərqənin
məktubuna*

Mən bu şeri yazan vaxtı qarşımdaydı
məktubun,
Oyanmışdı neçə şirin xatirələr könlümdə.
Hisslərini duymaq üçün neçə dəfə
oxudum
Şahə qalxdı arzu, istək, daha
nələr...könlümdə.

Yazırsan ki,-«Gözəllikdən don geyibdi
bu yerlər,»
«Yağlı yurd»un sinəsində saldığın iz
göyərilib.»
-Ay bacı, qaradınməzi dərd danışqan
eyləyər,
Ürəyimdə bu həsrətdən nə qədər söz
göyərilib.

Neçə vaxtdı nigarandım xəstə düşən
anamdan,
Yenə məktub təsəllidi, yenə bir az
ovundum.
Doğma yurdun daşının da sevgisi var
canımda,
El-obadan xəbərlər yaz, tez-tez məni
ovundur.

Yazırsan ki, «O yerlərdə hələ şaxtadı,
qışdı»,
_Üşümərəm, ürəyimdə neçə qəlbin odu
var.
Bu yerlərin soyuğunda saçlarıma qar
düşüb,
Aylar, illər ötüşsə də unudulmaz o diyar.

Bilirsən ki, şəriyyətdir varlığımıza can
verən,
Məktubunda bir səmimi şer də
göndərmisən.
Bəzən adi bir hiss olur təbimə fərman
verən,
Sən bu gün könül bağımı gülşənə
döndərmisən.

Yaz! gözlərim yollardadır hər gələn
səhər, axşam,
Ümid dolu, sevgi dolu ürəklərdir
həmdənim.
İlhamına sarılanın ürəyində yanar şam,
Burda şirin xatirədən özgə nəyim var
mənim.

Bu öteri ayrılığı dərdinizə qatmayın,
Gələcəyəm o yerlərin həsrət rəngli
çağına.
Gələcəyəm yatağına qor ələyən,
yatmayan,
Gecə-gündüz yol gözləyən bir ana
qucağına.

Mən bu şəri bitirirəm, əlimdədir
məktubun,
Dil açıbdı şirin-şirin xatirələr könlümdə.
Yaza-yaza ürəyimi sübh yelinə oxudum,
Şahə qalxdı ümid, inam, daha nələr...
könlümdə.

ÖMÜRLÜK

Yurd yeri! Sozalan bir ocaq sönür,
Mənim ağrı günüm, mənim dağ günüm!
Bir gün bir dəlisov küləyə dönüb,
Qovaydım dumanı, çəni ömürlük.

İllər tufanında, illər qarında
Sarı sim dil açıb könül tarımda.
Bərkiyib inamlı vuruşlarımda,
Olaydım kədərə qənim, ömürlük.

Ömrümdən bu yana, o ocaq mənim,
Ölümdən bu yana, olacaq mənim.
Yaşadar, sönməsə o ocaq məni,
Yanmasa sinəmdə qənim, ömürlük.

Bir kimsə bu dərdi duymadı görəm,
Mən niyə günahı dünyada görürəm.
Bu qəmli, əbədi dünyada görən,
Nəyim qalacaqdı mənim ömürlük?..

YOLLAR, A YOLLAR

Ömrün günləritək calanıb gedir,
Neçə dağ başına dolanıb gedir.
Kimsəsiz olanda talanıb gedir,
Əzəldən həyəndi yollara yollar.

Görünməz əvvəli, axırı harda!
Qoymaz yolçusunu çətində, darda.
Gedəni səfərə, gələni yurda
Bu yollar, bu yollar, yollar, ha yollar...

Məqsədim mayaqdı dumanda, çəndə,
Dünənki övladam, elə bu gün də.
Arzumun zirvəsi o ulu kəndə
Siz məni yetirin, yollar, a yollar.

A KƏNDİM

Qucağına qayıtmağa üzüm yox,
Sənə layiq əməlim yox, sözüm yox,
Yaşasam da bu yerlərdə gözüm yox,
İlk məkanım, son gümanım, a kəndim.

Uzaqdayam, demə yadam, özgəyəm,
Arzulardı səbr et, deyən, döz deyən.
Hələ həyat dəryasında üzdəyəm,
Həqiqətdi niyə danım, a kəndim.

Mən demişdim... ömür belə, gün belə,
Qasırğaya ürcah oldu kim belə?
Həsrətimdən dağlarına çən gələr,
Yetər sənə ah-amanım, a kəndim.

Dərd əliylə qolazlanmış daşınam,
Kədər yağır, qəm ələnir başıma.
Misra-misra qucağına daşınmam,
Ol, ümidim, ol, həyanım, a kəndim.

Ağrıların ürəyi yox, qanı yox,
Arzuların, diləklərin sonu yox.
Yol gedirəm, gecə uzun, danı yox,
Günəş olub, gərək yanım, a kəndim.

ÖZÜMƏ

Daha bir kimsədən umub- küsməyim,
Daha bir kimsəyə söz deməyim yox.
Bir umid, bir işıq sehrinə düşüb,
Onu «candan artıq» istəməyim yox.

Gördüm vəfasını ulu dünyanın,
Ömür-gün deyilən ağrı-acıymış.
Bəxtimə yazılan günlərdə, demə
Dərd çəkən kimsənin ehtiyacıymış.

Hərdən inciyəndə, hərdən küsəndə,
Sirrimi bulağa, daşa demişəm.
Məni ürəyində öldürən kəsə,
“Ömürlük sinəmdə yaşa”,- demişəm.

Taledi, qurtarmaz bu təzadlardan,
Başa nə gəlirsə sevgidən gəlir.
Sevənlər sevilmir, sevilən sevmir,
Sevgi qəlbə ağrı, saça dən gəlir.

Hərdən üz-gözümdə görünən sevinc,
Yaxşı adamların nurundan düşüb.
Yorğun ürəyimin yorğun dərdləri
Görmüşəm, günbəgün tarımdan düşüb.

Ümidsiz yaşamaq ölümdən betər,
Qəmli gecələrin səhəri yoxdu.
Anam da dünyadan köçüb gedəndən
Elə bil, dünyanın məhvəri yoxdu.

Bir dolan bulud var bu göy üzündə,
Göz yaşı qan olan bulud, ay bulud!
Bir çiçək istəsən çölün düzündən,
Bir az dərdləri unut, ay bulud!

Uğursuz səfərdən könlün üzükdü,
Taleyin hardasa yubanıb-yatmış.
Əynini qalın gey, əynin nazikdi,
Bu axşam yelidi, ay başıbatmış!

***

Bu axşam anamdan ayrıldım yenə,
Məni zamin verdi görünməzlərə...
Titrəyən qolların saldı boynuma.
Arxamca atılan suya bənzəyən
Yaş axdı gözündən, ələndi yerə;
Göz yaşı yandırar daşı, torpağı,
Bu gecə ürəyim nanə yarpağı.

Yolum buludların üstündən düşüb,
Arzumun çoxdankı yoludur bu yol.
Yaxından ulduzlar «keçir», «ötüşür»,
Bu gecə aramla yağışlar yağır.
Yadıma kədərli o görüş düşür,
Güllər də kövrəlir hər axşam çağı,
Bu gecə ürəyim nanə yarpağı.

Çöküb pəncərənin ağzına gecə,
Almışıq əlindən sakitliyini.
Yerlərə baxıram görürəm orda
«Arxaya axışan işıq selini»
Uzaqda bərq vurur, deyirəm bəlkə
Yanar ümüdlərin sayıdır onlar.
Mənə elə gəlir, elə gəlir ki,
Yerinə-yurduna qayıdır onlar.

Gecəyə baxıram, gecə sirlidi,
Elə bil tutulub göylərin tağı.
Bu gecə ulduzlar çox fikirlidi,
Bu gecə ürəyim nanə yarpağı.

Sərhədsiz göylərdən gəlsə də xoşum,
Vurğunu olsam da bu kəhkəşanın.
Elə aşağıya dikilir gözüm,
Sevirəm dərəni, düzəni, dağı.
Torpağa bağlıdır əməlim, sözüm,
Bu gecə göylərdə qəribsəmişəm.
Bu gecə ürəyim nanə yarpağı.

***

Bir ana könlündə yandı laylalar,
Torpaq bircə ovuc borcunu umdu.
Atanın gözündə dondu xəyallar,
Bir körpə bu borca gözünü yumdu.

Çıxdı arzu kimi heçə könüldən,
Torpağa yol saldı, keçər könüldən.
Yığdı sevincini neçə könüldən,
Kədəri ox kimi atdı, yayındı.

Körpə diləkləri çəkib özünə,
Tutaş kiprikləri tutub gözünə.
Üz qoydu torpağın soyuq üzünə,
İndi arzular da oyum-oyumdu...

KİM ÇƏKƏCƏK DƏRDİMİ

Nə uşağam, nə cavanam, nə qoca,
Çiçək könlüm tufanlara oyuncaq.
Hey qaçıram hisslərimin boyunca,
Aman Allah! Kim çəkəcək dərdimi?!

Bu dünyanın gürşadları sinəmdə,
Küləkləri, boran-qarı sinəmdə.
Ürəklərin ahu-zarı sinəmdə,
Aman Allah! Kim çəkəcək dərdimi?!

Dəli ilham şahə qalxan dalğadı,
Kədər məni, sevinc onu ağladır.
Varlığını varlığıma bağladı,
Aman Allah! Kim çəkəcək dərdimi?!

Yaşa doldum, ağrı-ağrı ucaldım,
Ağ saçları ağrılardan bac aldım.
Anam idi dərdçəkənim, necə oldu?!
Aman Allah! Kim çəkəcək dərdimi?!

BAĞIŞLA, ANA!

Nə səni yolundan saxlaya bildim,
Nə dərdi dil ilə ağlaya bildim,
Nə öz məhvərimdən laxlaya bildim,
Bağışla, ana!

Mənim qönçələrim açmadı, neynim,
Ömrünə bir şəfəq saçmadı, neynim,
Kim isə üstünə qaçmadı, neynim,
Bağışla, ana!

Son günlər dəyişdin niyə, bilmədim,
Düşərdim bu yerə, göyə,-bilmədim!
Bir şirin yalanı deyə bilmədim,
Bağışla, ana!

Deyirlər yaz gəlib, bəs bu nə yazdı?
Qəbrini qazanlar, qəlbimi qazdı.
Sanardım yoxluğun səbrə sığmazdı,
Bağışla, ana!

BAŞDAŞI ÖNÜNDƏ

Gözlərin gözümə dikilər elə,
Ana, mən yorullam, sən yorulmazsan.
Dərdimə, sərimə təşnəydi könlün,
İndi mən qovrullam, sən qovrulmazsan.

Burda qərib ollam, dərdi dağ ollam,
Bu dağın köksündə lal bulaq ollam,
Qəfil tufanında boğanaq ollam,
Göylərə sovrullam, sən qorumazsan.

Bənzərdin bu yurdda yanan çırağa,
Döndün küləklərdə düşən yarpağa.
Bu oda, havaya, suya, torpağa,
Daha mən vurullam, sən vurulmazsan.

Əlçatmaz günəşsən, ya aysan, ana!
Qulağım səslənər-haraysan, ana.
Dərd qarışıq axan bir çaysan, ana,
Göz yaşım durulur, sən durulmazsan.

GEDƏRƏM

Bu dünyada bir yelkənsiz gəmiyəm,
Tufan qopar dərqli yana gedərəm.
Dərd ömrümü, ömrüm dərdi seçəndən,
Bilə-bilə burulğana gedərəm.

Gözüm görməz, yaş gözümü yandırır,
Dilim dinməz-söz özümü yandırır.
Bir alov var, qaş-gözümü yandırır,
Yollar boyu yana-yana gedərəm.

Anam! daha ömrə-günə tabım yox,
Əzizləri itirmək var, tapım yox.
İnnən belə yön tutmağa qapım yox,
Yalan olan bir gümana gedərəm.

GƏLLƏM GÖRÜŞÜNƏ

Orda, o məzardan əziz nəyim var?
Gəlləm görüşünə, ay ana, gəlləm.
Çilərəm üstünə göz yaşlarımı,
Bəlkə yatan baxtım oyana, gəlləm.

Günlərin əlində incələr qəlbim,
Hər gecə şəhərdən köç elər qəlbim.
Qəbrinin üstündə gecələr qəlbim,
Onda dinə gəlləm, imana gəlləm.

Uzalı əllərim yetişməz göyə,
Mən elə təşnəyəm səni görməyə.
SİNƏMİN AHINDAN OYANAR DEYƏ,
Bir qərib, bir yalan gümana gəlləm.

***

Zirvəsi dumanlı dağlar,
Ay ahlı-amanlı dağlar,
Umudlu, gümanlı dağlar,
Anamı sizdən istərəm.

O talesiz bəndə mənəm,
Dağ da mənəm, çən də mənəm,
Gəlişimə kəndə yenən,
Dumandan sisdən istərəm.

Olmaz belə qərar onda,
Təklənnəm qaş qaralanda,
Son mənzilə aparanda,
Salınan izdən istərəm.

Bir kənd yığıla başıma,
İnanmaram göz yaşına,
Üz sürtərəm hər daşına,
Onu dəhlizdən istərəm.

Qınaram daşı, torpağı,
Ahımla yanan çırağı,
Gözlərəm hər axşam çağı,
Dönməsə tezdən istərəm,
Anamı sizdən istərəm.

***

Qardaşım Məhərrəmə

Üzündə qəm görmüşük,
Gözündə yaş, qardaşım!
Ömrün ağrılarıyan,
Bağrıbadaş qardaşım!

Taxtın didərgin düşüb,
Baxtın didərgin düşüb.
Günün-halın dəyişib,
Bir az tablaş, qardaşım!

Barış tale payınnan,
Boğanaqlı yayınnan.
İlin qəmli ayıyan,
Mənim, addaş qardaşım!

Bir əylənməz köç gedər,
Ara, axtar, seç, gedər.
Ömür-Allah eşqidir,
Azca dalaş, qardaşım!

Yüz ağrılı günahla,
Nə sev, nə də günahla!
Mən kirisəm...sən ağla,
Yavaş-yavaş qardaşım!

Ağla, göz yorulunca,
Gözdə yaş durulunca,
Dərdinə vurulunca,
Ay qəlbidaş qardaşım!

Bu dünya bir loxmadı,
Loxma-tikə-boğmadı.
Ta biz deyən olmadı,
Yad ol, yadlaş, qardaşım.

DOST HƏSRƏTİ

A möhnəti varlığını sıxan dost!
Dərdi, qəmi ürəyimə axan dost,
Xəyalımdan gözlərimə baxan dost,
İlham çeşməm coşar səndən ötəri.

Xatirələr ürəyimin qəmidir,
Düşən şəhlər gözlərimin nəmidir,
Bu qəm məndə son mənzilə kimidir,
Elə bilmə ötürüdür-ötəri.

Kədərimdən qara saçım ağarar,
Güllərimi meh yerinə çən darar,
İstəyirəm bir ah çəkəm, dağyaran,
Dolananda sən dolanan yerləri.

Günlərimi calamısan oda sən,
Könlüm kədər dənizdi, ada sən,
Gümanımda tikdiribsən oda sən,
Azalarmı ürəyimin dərdləri.

Aramızdan gör neçə ay ötüşər,
Hər an damla-coşqun birçay ötüşər,
Bu həsrətdən ürəyimə xal düşər,
Könlüm sənsiz qərubsənmiş yurd yeri.

***

Qardaşım Elxana

Qardaş, ağlar gözlərinin,
Yaşı-gözümün yaşadı.
Qəfil tufan ömürlərin,
İtirilmiş yaddaşdı.

Elə bilirdik yaz idi.
Bu nə şirin muraz idi.
Ömür - taledi, yazıdı,
İnsanlar bir az naşadı.

Gördük vədəsiz təşvişi,
Xeyri-şəri dəyişik.
Ağlamaq da bəndə işi,
Yaddaşıynan savaşıdı.

Sən innən belə ağlama,
Kim gözün silər, ağlama!
Gəl, Allah bilər.., ağlama,
Dünyamız da yavaşdı.

Bu dünyanın dərdi böyük,
Gedən bir yük, qalan bir yük.
Biz hamımız birevliyik,
Dur gəl! yüz ilin başıdı

***

Bacım Rizvana

Toxdaq ağla qulaq asım,
Səsinə, amandı, bacım.
Perik düşən ömürlərin
Dərdləri yamandı, bacım.

Göz açsam da mən baharda,
Yazım həsrət məzarlarda.
Doğulmuşduq de biz harda,
Bəs bura hayandı, bacım?

Yaxın susdu, yad başladı,
Nə miskin həyat başladı.
Dəli bir gurşad başladı,
Bu necə tufandı, bacım.

Od tökdülər yandıq dağ-dağ.
Hey sızlayar anam torpaq.
Təşnə idim, bəxtimə bax,
Səsin də anamdı, bacım.

Cəm olmaz doğmalar, yadlar,
Hayıf saralan umudlar.
Ağlasa dolan buludlar,
Hərə bir ümmandı, bacım.

Ömür, tale-əmanətdi,
Biz duyunca gəlib-getdi.
Göz yaşı da bir qismətdi,
Ağla ki, imkandı, bacım.

TAPILMAZ

Dərd məndə üz gördü, kədər doğmalığ,
Sərsəri ruhları didər doğmalığ.
Hər gün qəribliyə gedər doğmalığ,
Yoldan saxlamağa qolum tapılmaz.

Bir kökün üstündə budaqlayanlar,
Sevib, arsız-arsız günahlayanlar,
Ömrü ağlayana gün ağlayanlar,
Yol oldum; getməyə yolum tapılmaz.

Dünyam qövr elədi, dözümdən düşdü,
Bu yanğın sinəmin közündən düşdü.
Mın cür sifətiynən gözümdən düşdü,
Ta mənə bir şirin ölüm tapılmaz.

NECƏDİ

Qardaşım İsmixana

Vəfasız dünyadan vəfa
Uman qardaşım necədi?
Səməndərtək yolumuzda
Yanan qardaşım necədi?

Haqq deyəni gördü dünya,
Haqq üzülən yerdi dünya.
Özüynən al-verdi dünya,
Sənin daş-başın necədi?

Yollarıntək yolubağlı,
Qollarıntək qolubağlı,
Ürəyintək çarpaz dağlı
Yurdun, yurddaşın necədi?

Anam yoxdu dinə dilnən,
Atam getdi ağır elnən.
Bu ömürnən - aynan, ilnən
Bitməz savaşın necədi?

Yol gəlirdik Başaratdan,
Yollar, izlər çıxdı yaddan.
Bir xəbər ver qazamatdan,
İndi yaddaşın necədi?

Bu dünya bir tavar sazdı,
Kim dərinə, kim dayazdı.
Hər havaya ağlamazdın,
Axan göz yaşın necədi?

GÖZLƏRƏM

Məndən başqa bu döngədə duran yox,
Heç bilmirəm haçanacan gözlərəm.
Hələ neçə dərqli günüm, ayım var,
Dan sökülər, axşamacan gözlərəm.

Qaçılmazdı bəxtə düşən ömür, gün,
Açılmazdı ömrə düşən bu düyün.
Yel qanadlı tez ötüşən ömrümün
Qönçələri açanacan gözlərəm.

Ömür dedim ən kədərli günə də,
Dövrən sürdüm bir məkansız kümədə.
Demişdim ki, gözləyəcəm, yenə də,
Ay Atacan, ay Anacan gözlərəm.

Eləbil ki Günəşi yox bu yerin,
Mənzil uzaq, yerlər qatı, göy dərin.
Bir yenilməz Sahibi var göylərin,
Yollarımı açanacan gözlərəm.

***

Əl uzatsam əlim sizə yetərdi,
Sıranızdan uzaq düşdüm, yad oldum.
Gözüm yaşı məndən uzaq düşmədi,
Sirli dünyam ocaq oldu, od oldu.

Ölən eşqim dərdinizə dirildi,
Günüm, ayım yolunuza sərildi.
Ömür dedim,- ömürlərə verildi,
Mənə qalan bir quruca ad oldu.

Üzü dönük, eşqi yalan adamlar!
Göz önündə günüm, halım, adamlar!
Ölüm haqdı zalım-zalım adamlar,
O da vaxtsız uzaq düşüb, yad oldu.

DÖNƏCƏYƏM O YURDA

Yamac qalxdım, düzən keçdim, yal
aşdım,
Könlüm uman çox yerləri dolaşdım.
Hər ötən gün sinəm üstədən yol açdı,
Dönəcəyəm, dönəcəyəm o yurda.

...Üç qara daş nağıl başlar, nə başlar,
Ulu yurdda qəm xaladı o daşlar.
Xatirələr! ay ağaclar! a daşlar!
Dönəcəyəm, dönəcəyəm o yurda.

Çəkmək olmur bu yolları göz ilə,
El-obadan gen düşən can üzülər.
O gəldiyim cığır ilə, iz ilə
Ya tez, ya gec dönəcəyəm o yurda.

Savabıyla günahımı yuyanlar!
İstəyimi, ürəyimi duyanlar!
Yurd yerində daş üstə daş qoyanlar!
Dönəcəyəm, dönəcəyəm o yurda.

Ya arzumun al libası əynimdə,
Ya yubanmış Vətən eşqi beynimdə.
Ya qayğıkeş insanların çiyində,
Dönəcəyəm, dönəcəyəm o yurda.

GÖZ YAŞINDAN ÇİÇƏK BİTMƏZ

*Şer həvəsində, söz həvəsində,
Duruldum yüz bulaq zümzüməsində.
Bir lələ saraldı dağ sinəsində,
Ürəyim göynəyə-göynəyə qaldı...*

BAĞIŞLA

Sənin göz yaşlarını
Gözüm gördü, bağışla!
Göz yaşına göz yuman
Göydü, yerdi, bağışla!

Alçaldıqca ucaldı,
Böyüdükcə kiçilən.
Ömrümüzə ölçülən
Qəmi, dərdi, bağışla!

Mənim qazancım - itki,
İtkilərim qazandı.
Ruhum ac – yalavacdı,
Səni yordu, bağışla!

Dünya - ruhlar ağrısı,
Ömür - tale yarası.
Eşqim - dilim arası
Bir ömürdü, bağışla!

SƏS

Nədən gecikmisən bu vaxta kimi,
Mın ilin başından keçib gələn səs!
Xəfif titrəyişlə, incə gülüşlə
Ağrımı, acımı yarı bölən səs.

Bir qönçə dərdimlə gəldin yanaşı,
Səsim yandırırkən torpağı - daşı.
Danış, dünənimin dilsiz sirdaşı,
Danış sabahımla qoşa gülən səs.

Ahım ağardacaq gur saçlarımı,
Tapsam yaylığında barmaqlarımı.
Dönür göz yaşına yanaqlarımı,
Ağlaya-ağlaya hər gün silən səs.

Dinib yürüyümdə, başdaşım da...
Haçansa qalıbdı yaddaşımda da,
Tapacaq dünyanın o başında da,
Yerimi hamıdan yaxşı bilən səs.

O mənim şəkərim, balım dünyada,
Gərək ömrü qədər qalım dünyada.
Yaşadar, sevirər zalım dünyada,
Məni öldürən səs, mənənən ölən səs.

***

Keçdiyim daşlı yollara
Gürşad yağardı, yağardı.
Bu yolların o başından
Bir qız baxardı, baxardı.

Qulağımdan səsi getməz,
Əl uzatdar, əl yetməz.
Göz yaşından çiçək bitməz,
Qəmi suvardı, suvardı.

Səngiməz taleyin qarı,
Yaxar, odlu baxışları.
Bəxtim tək qara saçlarım
Daha ağardı, ağardı...

GƏLİR

Hələ ürəyimdə arzudur o qız,
Bəlkə də ömrümə yazıdır o qız.
Yəqin bu istəyə razıdır o qız,
Əyninə güllərdən don biçib... gəlir.

Həya yanağını ha yandırırbdı,
Görkəmi lələni utandırırbdı.
Əyilən ömrümə həyan durubdu,
Mənim dərdlərimdən «pay» seçib gəlir.

Bir bulaq suyunda baxıb əksinə,
Sudan xoş duyğular axıb köksünə.
Bir cüt şamamanı sıxıb köksünə,
Qızlar bulağından su içib gəlir.

O GÜN Kİ...

O gün ki, eşqinin əsiri oldum,
Könlümü titrətdi məhəbbət yeli.
Arzular qoynunda çağladım, doldum,
Bu il o sevdanın beşinci ili.

Bulaq duyğularım axdı, selləndi,
Duymadın, - gözümdə yaş gilələndi.
Od oldu, sinəmə elə ələndi
O süzgün baxışın, ellər gözəli.

Düşdüm ayrılığa zaman ötüşdü,
Sənsiz ömür yaşım yaman ötüşdü.
Gəldim, gəndən gördüm, bu nə görüşdü?!
Eşqindən ürəyim sözlü, nəğməli...

GÖRÜŞƏK

Sənin səbrin, mənim səbrim gen oldu,
Yenə sevən könüllərdə görüşək.
Axır gəlib yadlar deyən gün oldu,
Əyilməyək qəmə, dərdə görüşək.

Gəl Günəş ol atəşpərəst ömrümə,
Günü, ayı didərgin səs ömrümə.
Ömür bağla bu müqəddəs ömrümə,
İlqar bağla, gəlir pirdə görüşək.

Mən gözlədim, demədim ki, ilə dön,
Taleyimə elə qayıt, belə dön.
Mən saz olum, sinəm üstə telə dön,
Havalanıb pərdə-pərdə görüşək.

Sən səhərin, sən axşamın aşiqi,
Mən həsrətdən yanan şamın aşiqi.
Çox gözləmə, qaranlıqla işığın
Qovuşduğu qərib yerdə görüşək.

Göylər qərib, bəndə qərib, din qərib,
Zaman qərib, ömür qərib, gün qərib.
Bu qisməti Allah özü göndərib,-
Adımı tut, bu ömürdə görüşək.

KEÇƏR

O şaxtalı, qarlı gündən
Neçə-neçə zaman keçər.
Sevgilim, sənin həsrətin
Ürəyimdən hər an keçər.

Bu çaylar hicran səslidi,
Küləklər qəm nəfəslidi.
Heç bilmirəm nə fəslidi,
Ömrüm, günüm yaman keçər.

Möhnətim saz çanağında,
Ruhum tellər qucağında.
Gecə-gündüz xəyalımda
Tufan qopar, boran keçər.

Sənsiz ayım dönüb ilə,
Qayıt! ömrüm-günüm ilə.
Gənliyimi silə-silə
Vaxt dolanar, dövran keçər.

***

Gör haçandı mənim könlüm boylanır
Bir müqəddəs günə doğru, əzizim.
Güman varmı boynu bükük sevgiyə?
Nə baxarsan oğrun-oğrun, əzizim.

Gənclik enə inadının atından,
Dan qızara odlu sinə altından.
Xəyallarım göyün yeddi qatından
Geri dönə, yorğun-arğın, əzizim.

Sən doğmasan, sənə necə yadlaşım?
Sevsən yarın, sevəmməsən, at, daşın!
Məndən sonra yön çevirər başdaşım,
Sənə doğru, sənə doğru, əzizim.

***

Hardan varlığına köçdü bu sevgi,
Hardan ürəyinə düşdü bu sevgi?
Ağrı-acıların böhran çağında,
Bir qəmli ürəyə yol tapdın haçan?

Çoxu nəfdi deyir, - beş gün, ömrünə,
Qurban eyləyən var eşqin ömrünə.
Qıymaz sənin kimi heç kim ömrünə,
Bu qəmli ürəyə yol tapdın haçan.

Nə könlüm gözünün sehrinə düşdü,
Nə də ilk görüşdən sevib, vuruldum,
Bir qaya döşündən axan bulaqtək.
İllərnən sinəmdən axdın, duruldun.

Dünya min nağılmış sevgidən ayrı,
Mən bu nağıllarda uyuyurmuşam.
Ucalıb fəvqünə bu nağılların,
Özümü tapmışam, səni duymuşam.

Hardan varlığına köçdü bu sevgi,
Hardan ürəyinə düşdü bu sevgi?
Mənim dərdlərimin böhran çağında
Sirlə ürəyimə yol tapdın haçan?

MƏHƏBBƏT

Gəlsə ürəyini alar, dindirər,
Dincliyi daşlara çalar məhəbbət.
Sevən könülləri muma döndərər,
Görünməz bir körpü salar məhəbbət.

Ürəyə gül əkər, gözə nur tutar,
Səndən vaxtlı durar, səndən gec yatar.
Arzuna, ruhuna şirinlik qatar,
Həzin mahnısını çalar məhəbbət.

Əyməz bu varlığı nə böhtan, nə şər,
Könlünə düşən od gözündən düşər.
Onsuz bütün dünya gözündən düşər,
Səni alovlara qalar məhəbbət.

Bəzən gələr ömrün gənclik çağığına,
Bəzən dönər qəlbə hicran dağına.
Hərdən meyil salar saçın ağına,
Ömrünün inamı olar məhəbbət.

Daşdan od çıxarar, daşa düşəndə,
Dərd verər, qəm verər qısa düşəndə.
Sevənlərə bir-birini başa düşəndə,
Günləri sevincə calar məhəbbət.
Evləri evlərə calar məhəbbət
Elləri ellərə calar məhəbbət

TƏCNİS - 2

Həs-rəti qürbət-də yar, qandı könlüm,
Beləcə gün keçdi, yar, qandı könlüm.
Ağlama, qəmlərdən yarğandı könlüm,
Vüsaldı, deyil ki, bu gün ah günü.

Çəhlimim yoluna bir gün çıxıbdı,
O gün dağ günlərdən bir gün çıxıbdı.
Ömrün quzeyinə bir Gün çıxıbdı,
Kül eylər oduna bu Gün, ah günü.

Yağmurum ötüşdü haray, ayazım!
Görən dönəcəkmə haraya Yazım?
Ay Mehdi, bilmirəm haraya yazım,
Bu qiymətli günü, bu günah günü.

İLK EŞQİN YOLU

Dumanlar içində bir yol uzanar,
İlk eşqim nə vaxtdı gedər qayıtmaz.
Xəyalım bu yolun köhnə yolçusu,
Nə qədər getsə də mənzilə çatmaz.

Gedər şaxtasında, gedər qarında,
Bu yol gəncliyimin izzirab yolu.
Ömrün yoxuşunda, dolaylarında,
Eşqim qara günlü, başı alovlu.

Düşər həsrətimin izi bu yola,
Dinər könül tarım yar fərağında.
Sınəmdi bu eşqin közü qoyulan,
O vaxtdan ürəyim qar sorağında.

Könlüm sıxıntılı, varlığım sisdə,
Sevinc gilə-gilə gözümdən gedər.
Kədər qoşun çəkər səbrimin üstə,
Hicran döyüşünü dözüm səngidər.

Yolçusu qüssəli yanıq ürəkdi,
Üstündə heç güllər bitməz bu yolun.
Enişli, yoxuşlu, daşlı,kəsəkli,
Heç izi-irizi itməz bu yolun.

Bu yol sevgi yolu, məhəbbət yolu,
Bu yol ürəyimdən başlanıb gedər.
Bu yol hicran yolu, qəm-kədər yolu,
Bu yol arzulara tuşlanıb gedər.

***

Çöküb ürəyimə qaranlıq axşam,
Həsrətin əlində arzular-əsir,
Xəyala dönürsən gözümdə hər an,
Səbrimi aramsız küləklər kəsir.

Hicran küləyindən əsir ürəyim,
Xəzridən titrəyən tellərin kimi.
Səni arzularam, səni, əzizim,
Bölüm sevincimi və kədərimi.

Qəmli sədası var könül tarımın,
Sənsiz kimsə onu çətin kiridə.
Mənim sevgi adlı arzularımın
Qönçəsi də sənsən, çiçəkləri də.

KİMİN VAR

Gizli, aşkar gözü yolda qalarsan,
Düşünərsən nə kəsirin, kəmin var.
Mən dərdlərnən həşəm oldum, - elə bil,
Deryalarda bir yelkənsiz gəmin var.

Qəfil eşqin mən yurdsuza kümədi,
Sirr sözümüz bircəşirin kəlmədi.
Dünyam rəngli baxışların demədi;
Saçlarında birər - birər dənin var.

Öz ömrünə yasaq bildin xoş günü,
Könlüm yığmaz dağdan - daşdan eşqini.
Boylansan da gözlərimdən yaş kimi,
Bilirəm ki, imanın var, dinin var.

Sən bu dağın lalasına dönürsən,
Qala - qala qalasına dönürsən.
Qərib ömrün laylasına dönürsən,
İnnən belə görəcəkli günün var.

Doğmalartək gün bağışlar kim sənə?
Mən ki, sənin öz kiminəm, kimsənəm.
Ömür deyib, üz qoyduğum kimsənəm,
Axı sənin məndən başqa kimin var.

***

İllərdən sinəmdə yurd salan həsrət,
Al yanaqlarında alışıb yanır.
Sənin gözlərinin dərinliyindən
Mənim taleyimin yazı boylanır.

Sən məni, sən məni, elə sevirsən,
Sevirsən saçımın ağlarını da.
Eşqini qıymayıb dilə, sevirsən,
Sevirsən sinəmin dağlarını da.

Gəlmisən ömrümə nur yağışı tək,
Arzular sinəmdə çiçək-çiçəkdi.
Dumanlı bir dağdan-tutqun könlümdən
Kədər duman kimi çəkiləcəkdə.

GÖZƏLDİ

«Qəsdin öldürməkməni, ay zalım?!»
Öldür! Bax beləcə ölüm, - gözəldi!
Dinsəm sənə layiq söz taparammı?
Nə yaxşı lal olur dilim, - gözəldi!

İlk dəfə qarşına çıxan yolun mən,
Gərək boşalım mən, gərək dolum mən.
Qönçə təmizliyə heyran olum mən,
«Qara baxtım» olan elin gözəldi.

Qaşlarım çatılır, - üzün danışır,
Dodağın səyriyir, gözün danışır,
Hər gün gözlərimiz məzhun danışır,
Tale yolçusuna zülüm gözəldi.

Qoyma dəniz kimi ləpələnim mən,
Qıyma şimşəklərdə qəlpələnim mən.
Yandır yollarına səpələnim mən,
Hər gün misra-misra, - külüm, - gözəldi!

Umudsuz sabahla tən, yaşamaqmı?
Ömur, - yaşamaqmı? gün,- yaşamaqmı?
Ulu dərgahından gen, - yaşamaqmı?
Baş qoyum dizinə, Ölüm gözəldi!

TƏCNİS - 3

Sirli gözlərinin sehri bir yana,
Buxağın, yanağın, telindi gözəl.
Minbir dara çəkir, bir of demirəm,
Ruhumtək titrəyən tel indi, gözəl!

Həsrət ürəyimdə dinən sim - sarı,
Yox ömrüm həyanı, günüm simsarı.
Eşqimin tarıdı sinəm, - sim sarı,
Bu tarda dil açsın telin di, gözəl!

Daşa ürək açdım, daş dandı belə,
Arzular ömrümdən daşdandı belə.
Sənindəmi könlün daşdandı belə?
Mehdi ki, eşqinə telindi, gözəl!

İLLƏR ÖTÜR

İllər il dalınca ötür, tələsir,
Olub keçənləri yada sal, gülüm.
Mənim ürəyimdə neçə tel əsir,
Həm ayrılıq günü, həm vüsəl günü.

Taleyin əlçatmaz zirvələri var,
İnsan ömrü boyu can atar, çata.
Havalər bir kökdə tutmayır qərar,
Hər hava könlündə bir ocaq çatar.

Günlər də oxşamır biri-birinə,
Bəzən xeyirlə, şər yanaşı gəlir.
Elə ki, üzülür gənclikdən əlin,
Ömrün qocalıqla savaşı gəlir.

Dünənin işləri bu günə bəlli,
Bu günün qərarı hələ yarıda.
Xeyirxah işlərdən tutaq bərk əllə,
Sualdı dünyanın sabahları da.

Mən hələ ölümdən qorxuram bir az,
Hələ həyatdan kam almadım axı.
Könlümü saz kimi sıxıb sinəmə,
Hələ istəyimcə çalmadım axı.

Çiynimdə böyükdür haqqı elimin,
Sevdim taleyimin yamaclarını.
Düz baxım gözünə vaxtsız ölümün,
Qaraltsam anamın ağ saçlarını.

Məni qorxutmayır qasırğa, tufan,
Ömrümün yelkəni öz əlimdədir.
Mənim məhəbbətim, mənim nifrətim,
Gözümdə, könlümdə, əməlimdədir.

Sinəm oylağıdır sevincin, qəmin,
Qayğısız günlərim könlümə yatmır.
Fikirdən, xəyaldan yorğun həmdəmin,
Sevgilim, çoxunun hayına çatmır.

Ay gülüm, illərin axarı iti,
Ömrümüz çaylara axan bulaqdı.
Saxlaya biləydik bu səadəti.
Gedən bir də çətin qayıdacaqdı.

Olub-keçənləri yada sal, gülüm,
Könlüm susan sazdı, onu çal, gülüm.
Mənim ürəyimdə neçə tel əsir,
Həm ayrılıq günü, həm vüsal günü.

BU SEVGİ

Göydən yağa, yerdən bitə ömrümə,
Gözlərimdə yaşllaşa bu Sevgi.
Bu günümdə gəlib yetə ömrümə,
Nağıllaşa, uyğullaşa bu Sevgi.

Elə billəm yaşdaşdı ömrümün,
Bəlkə elə daşqaşdı ömrümün.
Söykəyidi, yaddaşdı ömrümün,
Dünyam qədər ulullaşa bu Sevgi.

Çətən ola yamacımda, yalımda,
Bitən ola boşalanda, dolanda.
Vətən ola, - gedib öləm yolunda,
Qəbrim üstə buludullaşa bu Sevgi.

***

Təzə yaylıq almışdım,
Göz yaşını silməyə.
Görüşünə gəlirdim,
Kədərini bilməyə.

Gördüm yurdlar ağlayır,
Göy buludlar ağlayır.
Ta umudlar ağlayır,
Üzüm olmaz gülməyə.

Küməsiz elimiz var,
Ətəksiz əlimiz var.
Qadalı ilimiz var,
Ömrümüzü bilməyə.

Mən dünyaynan heşanam,
Anam, sonam, a laylam!
Gülüm, elə peşmanam,
Bu dünyaya gəlməyə.

Havalar sərindisə,
Yaralar dərindisə,
Ölüm çox şirindisə,
Qoşa gedək ölməyə.

AĞLA EŞQİMİZƏ

Könlüm misra-misra ağlayan kimi,
Ağla eşqimizə ağla, əzizim!
Oxu gözlərimdən qəlbimdəkini,
Məni bu həyata bağla, əzizim!

Çılpaq budaqlarda qar ətək-ətək,
Eşqimiz saralan yarpağa dönüb.
Ələ göz yaşını nur yağışıtək,
Sinəm çadarlanmış torpağa dönüb.

Ağla eşqimizə, sirli gözlərin,
Daha gözəl olur ağlayan vaxtı.
İlq göz yaşından göyərə bəlkə
Ağlayan istəyim, ağlayan baxtım.

SEVGİ

Mənnən bir doğulmadın,
Mənnən ölə bilərsən.
Görünüb keçməyin var,
Qəfil gələ bilərsən.
Qərib yaşayan sevgi!

Mən səni yer üzündə
Çiçək-çiçək gəzmişəm.
Kövrək-kövrək arayıb,
Ürək-ürək gəzmişəm,
Görüb daş olan Sevgi!

Qönçə-qönçə sırım var,
Yarpaq-yarpaq kədərim
Axşamlar - Gündoğanım,
Səhərlər - Qürub yerim
İlğım daşıyan Sevgi!

Yol çəkən gözlərimə
Yol olmağın yoxdumu,
Təzadlar dünyasında
Sıyrıлмаğın yoxdumu,
Mənə oxşayan Sevgi!

***

Görmüsənmi? gözlərindən qan daman adam,
Görmüsənmi? sevgisindən utanan adam,
Görmüsənmi? ürəyinə boylanan adam,
Şirin - şirin arzuların ocaq yerindən.

Bu nə sevgi? bu nə həsrət? bu nə vüsaldı?
Bu sevgiyə ağ saçların kölgəsi düşər,
Bəlkə sənə dəli dünya şirin xəyaldı,
Hər gününə yüz “niyə”si “bəlkə”si düşər.

Xəzəllərdən baş qaldırısa yaşıl arzular,
O baharı, bu payıza qatıb ağlama!
Bahar nağıl, payız nağıl, nağıldı dünya,
Nağılların ətəyindən tutub ağlama.

Mənim sənə deyiləsi sözüm - nə bilim
Ocaq qala, tonqal çatım qarda yağışda,
Bu arzumun qəfəsiyəm özüm, nə bilim!
Dar günümdü, şerə görə, darda bağışla!.

LAL MƏHƏBBƏT

Uğursuz illərin toranlığında
Bir arzu düşübdü yaralı, qında...
Hər şeydən üstünmüş bir anlığın da,
Ay dilsiz məhəbbət, ay lal məhəbbət.

İllər həsrətini günlərə böldü,
Günlər sırasında inam döyüldü.
Nə o duya bildi, nə mən əyildim,
Ömrümə tufanmış bu hal, məhəbbət!

Keçəni səsləyər bir gün, gələcək...
Bəlkə də vüsallı bir gün gələcək,
Mən hardan biləydim bir gün gələcək
Dönüb olacaqsan xəyal, məhəbbət.

YUXUMA GƏL

Ömrüm- günüm, fikrim, duyğum, diləyim,
Səma gözlüm, qibləm, yönüm, ürəyim.
Sənəm dözmür, varım-yoxum, neyləyim,
Varıma gəl, yoxuma gəl, əzizim.

Uzaqdasan, bir vaxt yaxın olmusan,
Aylı gecəm, şirin yuxum olmusan.
Sən ki mənim azım-çoxum olmusan,
Azıma gəl, çoxuma gəl, əzizim.

Həs-rətin - qış, çovğun vurdu könlümü,
Soyuqluğun qovun qırdı könlümün.
Bəlkə bir az ovundurdun könlümü,
Heç olmasa, yuxuma gəl, əzizim.

ÇOXDU

Mən elə doğulan gündən,
Ağlaram, göz yaşım çoxdu.
Taxtı dönmüş ömür-günnən,
Varınca savaşıım çoxdu.

Xəbərim olmadı yazdan,
Nanədən, gülü-yarpızdan.
Ötüşdüm barsız payızdan,
Qışam, qar-yağışım çoxdu.

Dedin: «Neylərəm gəlməsən».
İməklədim əsə-əsə.
Qələmim əlimdə əsa,
Yollardayam yaşım çoxdu.

«Yox»du dünya, «Var»dı dünya.
Bir az da hamardı dünya.
Onsuz da bazardı dünya;
Kədərdən daş-başıım çoxdu.

Mən bu ömrü haqq bilmişəm,
Doğru bir yola gəlmişəm.
Heç sorma nədən dərvişəm;
Ətəyimdə daşım çoxdu

Yolçusan «Yol»luq eyləyim,
Ömrü «Sağol»luq eyləyim.
Sənə nə qulluq eyləyim?
Qulun, qaravaşın çoxdu..

YOXDU

Bezdim gedib-gəlməkdən,
Onsuz da yerim yoxdu.
Dünyaynan dolanmadım;
Çünki məhvərim yoxdu.

Min ildi yol gəlirdim...
Olan haqq olur mənə.
Ömür yolu bilirdim;
Düşdüm qorxduğum günə.

Mən hamıdan küsmüşdüm,
Səndən də küsüm gedim.
Qəfil boğanaq olum,
Yel kimi əsim gedim.

Anla ki, həqiqətmiş
Olub - qalanım, ağla!
Ən uca məhəbbətmiş
Şirin yalanım ağla!

Sonra yandır dünyanı,
Dünya göz yaşı silməz!
Allah saxlamayı
Bəndə saxlaya bilməz...

***

O axşam son dəfə çıxdım yoluna,
Boğub çətinliklə məğrurluğumu.
O axşam son dəfə çıxdım yoluna,-
İstədim danışsam kim olduğumu.

İstədim deyəm ki, kasıb oğluyam,
Nə varım, dövlətim, nə vəzifəm var,
Deyəm varlığım ilə sənə bağlıyam,
Əgər dönük çıxsan qürurum sınar.

İstədim könlümü danışsam sənə,
Deyəm gözlərimə göründüyünçün
Həmişə duaçı olmuşam sənə.

İstədim deyəm ki, şeir yazıram,
Eşqinlə güclüdür təbim, ilhamım,
Deyəm ki, ən çətin yola hazıram
Sənin istəyinlə ay, yarı canım.

İstədim deyəm ki, gözlərimə bax!
Orda arzularım yaşa bələnib,
Ötən günlərimin izlərinə bax!
Saçıma, alnıma hey səpələnib.

İstədim danışam eh! daha nələr,
İstədim deyəm ki... susdum dinmədim.
Ancaq istəməyə-istəməyə mən,
O axşam, o axşam əlvida dedim.

O axşam son dəfə çıxdım yoluna,
Boğdu məhəbbətim məğrurluğumu.
Bir daha dərk etdim odlu könlümün,
Duyğusuz bir qəlbə tuş olduğunu.

O axşam torpaqlar yandı halıma,
O axşam buludlar ağladı mənsiz.
Əl atıb həsrətin çılpaq qoluna,
O axşam son dəfə çıxdım yoluna,
Son dəfə qayıtdım səssiz, səmirsiz...

DAHA DİL AÇMARAM...

Adam danışanda özündən qaçır,
Enir öz taxtından duyğu da, hiss də.
Adam danışanda sözündən qaçır,
Qaçır danışdığı, dindiği səsənən.

Ürəyindən qaçır, dilindən keçir,
Müqəddəs yolları oyada bilmir.
Günündən, ayından, ilindən keçir,
Əzəli sevgiyə qayıda bilmir.

Özündən qaçanlar - sözündən qaçır,
Sözündən qaçanlar - üzündən qaçır.
Beləcə, dözümdən qaçır, qaçanlar,
Qaçanlar - elə öz gözündən qaçır.

Qovrulan, qıvrılan arzularını,
Sevincdən açırlar, dərddən açırlar,
Sevincdən qaçanlar, dərddən qaçanlar.

Ömrümə «pay» kimi gələn dərdləri,
Sinəmi «Yurd yeri» bilən dərdləri,
Ağlar sevgiləri, gülən dərdləri,
Üzümdə, gözümdə, izimdə axtar.

Mənim ürkək-ürkək duyğularım var,
Mənim boynu bükük uyğularım var,
Mənim qiblə yönlü qayğılarım var,-
Daha dil açmaram, könül açanda.

AĞLARAM

İnana bilmirəm yad olmağına,
Doğmasan, mən necə naşı ağlaram.
Bir gün də bir təzə Ad almağına,
Yanar gözlərimin yaşı, ağlaram.

Ömür bütövlənər ağırlarıyla,
Yanar, işıqlanar qəmli barıyla.
Gürşaq yağışıyla, qırov qarıyla,
Dil deyib pəyızı, qışı ağlaram.

Halına dərələr, çöllər gülüşən
Taleyə aldanan bəxtsiz dərvişəm
Yazılmayan yazım, küskün bənövşəm!
Mən səni hamıdan yaxşı ağlaram.

Yolsuz yollarıma çıxan çən-qərib,
Ömrümü bir ayrı dinə döndərib.
Axır qibləmi də sənə döndərib.
Bir cüt bayatılı daşı, ağlaram.

HEYİF O GÜNLƏRDƏN...

Çıxmaz qarşımıza bir də o günlər,
Kök salıb əlçatmaz yerdə o günlər,
Tutardı möhnətə pərdə o günlər,
Heyif o günlərdən, heyif, əzizim.

O günlər sevincə boyalı idi,
Ömrümüz nağıllı, rəyalı idi,
Başımda tək sənin xəyalın idi,
Heyif o günlərdən, heyif, əzizim.

Yanardı gözündə qəribə işıq,
Alışan yanağın eşqə yaraşlıq,
Biz ki, o günlərdə yaxın olmuşuq,
Heyif o günlərdən, heyif, əzizim.

Onda ürəyimin ilhamı səndin,
Sevincimə təndin, qəmimə təndin,
Nə tez o xoş günlər bitib-tükəndi?
Heyif o günlərdən, heyif, əzizim.

Sığışmır sinəmə sinəmin dərdi,
Kim mənim yazımı qışa döndərdi?
O vaxtlar könlümdə güllər bitərdi,
Heyif o güllərdən, heyif, əzizim.

Ömür yollarımız görüşə bilməz,
Sevincim qəmimlə yarışa bilməz,
Gözümdən, könlümdən kədər çəkilməz,
Heyif o günlərdən, heyif, əzizim.

AĞLARSAN

Qəlbimə damır, bilirəm,
Ağlarsan, gülüm, ağlarsan.
Düşüb dərdin ayağına
Hey zülüm-zülüm ağlarsan.

Uçurumlu yollar bizim,
Bu uzalı qollar bizim,
O saralan eşqimizi
Saxlarsan, gülüm, ağlarsan.

Bu səmtə bir külək əsdi,
Əsib bənd-bərəni kəsdi,
Həsrət də bir sevgi qəsdı...
Ağlarsan, gülüm, ağlarsan,
Ağlarsan, könlüm, ağlarsan.

HARDASAN

Daha mənim nəşad könlüm açılmaz,
Ay ömrümün bir dənəsi, hardasan!
Bu həsrətdən perik düşmüş, didərgin
Xəyalımın könəlgəsi hardasan!

Sən ki yoxsan, kölgəsi yox adımın,
Rəngi qaçar yaxınımın, yadımın.
Aynan, ilnən səngiməyən odumun,
Ocağımın pərvanəsi hardasan!

Gen dünyada solum yoxdu, sağım var,
Yad əllərdə bar verməyən bağım var,
Ürəyimdəçalın - çarpaz dağım var,
Dağlarımın şələləsi hardasan!

Sənsiz nə var bu dünyada sevəsi,
Mənim eşqim bir yanıqlı qu səsi.
Ürəyimin ən kədərli nəğməsi,
Ən əvəzsiz təranəsi hardasan!

KÖNLÜMDƏ

Sən gedəndən bircə şer yazmadım,
Elə bildim yerin yoxdu könlümdə.
Payız gəldi, dəli yellər başladı,
Tufan qopdu, şimşək çaxdı könlümdə.

Dərd günahsa - gözün günah eylədi,
Necə dözdük? Dözüm günah eylədi.
Mən neylərdim, özün günah eylədin,
Günahsızdım, nə günahdı könlümdə.

Xoş uyğuydu, geri dönməz o günlər,
Daş ürəklim, kiri! dönməz o günlər.
Dərdin mənim, yeri! dönməz o günlər,
Gizli-gizli yanacaqdı könlümdə...